

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДОНЕЦЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ПРИЙМАК ПАВЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Допускається до захисту:
в.о. завідувача кафедри
міжнародних відносин і зовнішньої політики,
професор, д.е.н., доцент

_____ В. В. Лимар
« ____ » _____ 2024 р.

**СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

Спеціальність 291. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

Магістерська робота

Керівник:
Сегеда С.А., професор кафедри
міжнародних відносин і зовнішньої
політики, д.е. н., доцент

Оцінка: ____ / ____ / ____
(бали за шкалою ЄКТС/за національною шкалою)

Голова ЄК:

Гижко А.П., к.політ.н.

(підпис)

Вінниця – 2024

АНОТАЦІЯ

Приймак П.О. Стратегічні комунікації України в контексті євроінтеграції. Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, ОП «Міжнародні комунікації та медіація в умовах конфліктного врегулювання». Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2024.

Робота представляє собою аналіз та оцінку ефективності стратегічних комунікацій України у процесі європейської інтеграції, а також визначення їхнього впливу на досягнення зовнішньополітичних цілей. Дослідження базується на принципах системності, дедуктивності та індуктивності. Поміж цього, у роботі використано аналітичний, порівняльний підхід, а також практичні методи: контент-аналіз та івент-аналіз. Основні результати підкреслюють, що стратегічні комунікації України стали ключовим інструментом як у боротьбі з зовнішніми загрозами (агресією РФ), так і у формуванні позитивного іміджу країни для європейської спільноти та підтримки на міжнародній арені.

Ключові слова: стратегічні комунікації, євроінтеграція, ЄС, російсько-українська війна, зовнішня політика України, міжнародна підтримка.

108 с., 8 табл., 1 рис., 11 дод., Бібліограф.: 119 найм.

ABSTRACT

Pryimak P. Strategic communication of Ukraine in the context of European integration. Speciality 291 International relations, EP «International communications and mediation in conflict resolution». Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2024.

The work presents an analysis and assessment of the effectiveness of Ukraine's strategic communications within the European integration process, as well as an examination of their impact on achieving foreign policy objectives. The research is grounded in the principles of systematization, deduction, and induction. Additionally, the study employs analytical and comparative approaches, as well as practical

methods such as content analysis and event analysis. Key findings emphasize that Ukraine's strategic communications have become a crucial tool in countering external threats (e.g., Russian aggression) and in fostering a positive image of the country within the European community, thus enhancing support on the international stage.

Keywords: strategic communications, European integration, EU, Russian-Ukrainian war, Ukraine's foreign policy, international support.

108 p., 8 tabl., 1 pic., 11 app., Bibliography: 119 items.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

CIMIC – цивільно-військове співробітництво.

StratCom – стратегічні комунікації.

ЄС – Європейський Союз.

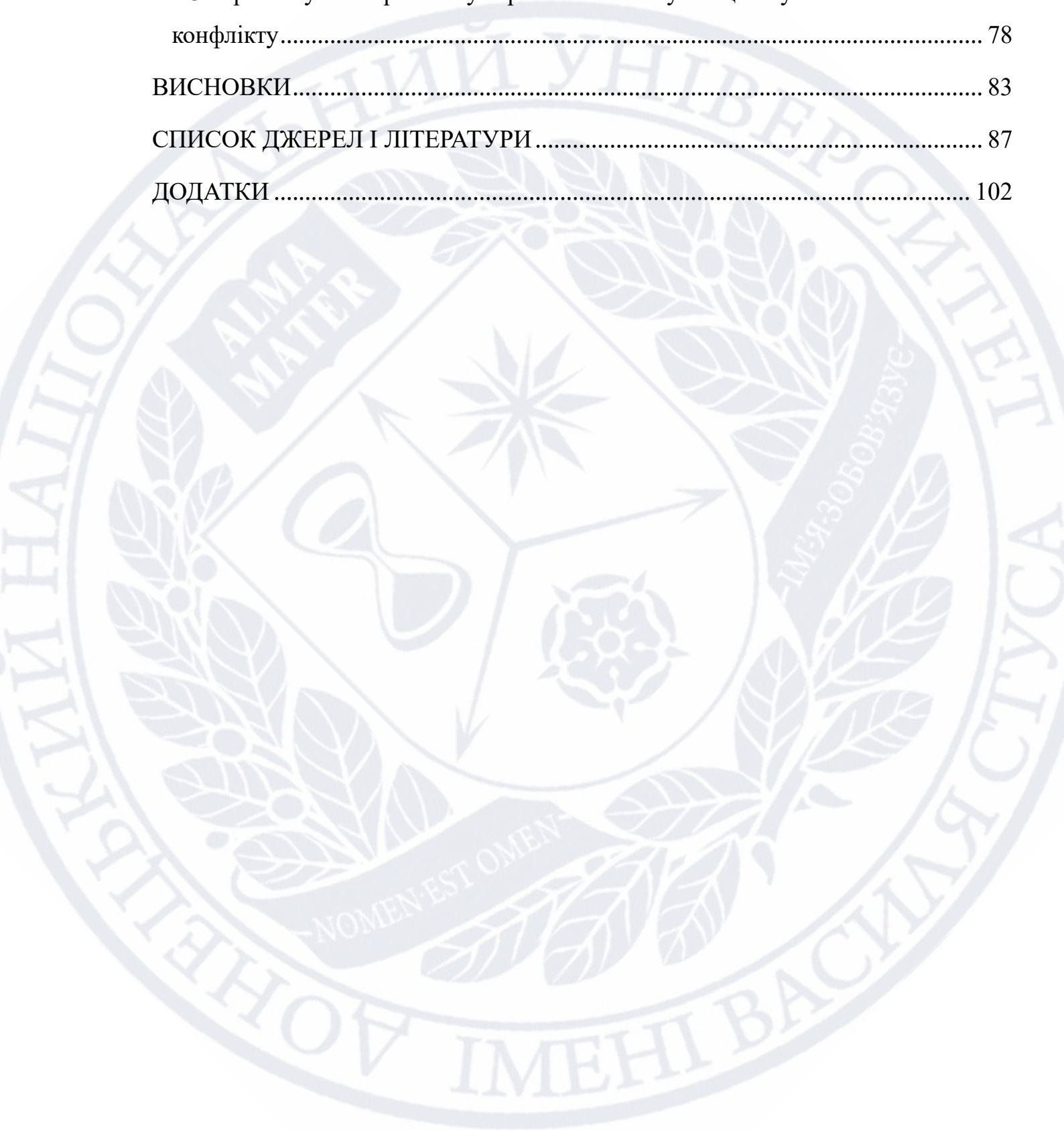
НАТО – Організація Північноатлантичного договору.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	4
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ.....	13
1.1. Ступінь вивчення проблеми.....	13
1.2. Джерельна база дослідження	18
1.3. Методи та методологія дослідження.....	23
РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ	27
2.1. Поняття та сутність стратегічних комунікацій на сучасному етапі розвитку міжнародних відносин	27
2.2. Інструменти стратегічних комунікацій та їх застосування в умовах гібридних загроз.....	34
2.3. Феномен стратегічних комунікацій України в умовах повномасштабної війни з рф	42
РОЗДІЛ 3. УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ДО ЧЛЕНСТВА В ЄС: КОМУНІКАЦІЙНИЙ АСПЕКТ	49
3.1. Еволюція європейської інтеграційної політики України	49
3.2. Комунікаційні стратегії уряду України щодо євроінтеграції.....	55
3.3. Євроінтеграція України: громадська думка та аналіз медіа (контент-аналіз з елементами івент-аналізу)	59
РОЗДІЛ 4. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	69
4.1. Вплив зовнішніх факторів на формування комунікаційної політики України	69

4.2. Скептики європейської інтеграції України у Європі	72
4.3. Прогнозування розвитку стратегічних комунікацій в умовах воєнного конфлікту.....	78
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ	87
ДОДАТКИ	102

ВСТУП

Актуальність теми. Стратегічні комунікації є надзвичайно важливим елементом зовнішньої політики держави, особливо в умовах сучасного глобального середовища, яке характеризується високим рівнем нестабільності та геополітичної невизначеності. Для України, яка перебуває у стані війни з РФ і водночас активно рухається шляхом європейської інтеграції, стратегічні комунікації стали не лише засобом інформаційної взаємодії, але й важливим інструментом боротьби за міжнародну підтримку та визнання. Вони дозволяють Україні ефективно протидіяти дезінформації, зміцнювати національну безпеку, а також формувати сприятливий міжнародний імідж, що є критично важливим для забезпечення підтримки європейських партнерів.

Помилково було б вважати, що російсько-українська війна стала єдиним каталізатором розвитку стратегічних комунікацій у державі. Однак саме з 2014 року, коли розпочалася активна фаза того, що довгий час називали гібридною війною, стратегічні комунікації набули особливого значення. Цей період ознаменувався масштабним використанням Росією інформаційних операцій, спрямованих на дестабілізацію України та створення хаосу в суспільстві. У відповідь, Україна змушена була розвивати власні підходи до стратегічних комунікацій, аби протидіяти інформаційним атакам, зберігати внутрішню стабільність та здобувати міжнародну підтримку.

З 2014 року Україна опинилася на передовій інформаційного фронту, де стратегічні комунікації стали ключовим інструментом у боротьбі з дезінформацією та пропагандою. Держава поступово вибудовувала ефективні механізми для оперативного реагування на виклики гібридної війни, зокрема через розвиток національної інформаційної політики, зміцнення медіаресурсів та активну взаємодію з міжнародними партнерами. У цьому контексті стратегічні комунікації відігравали важливу роль не тільки у відбитті зовнішніх загроз, але й у формуванні внутрішнього наративу, який сприяє консолідації суспільства та підвищенню стійкості до маніпуляцій ззовні.

Розвиток стратегічних комунікацій в Україні також тісно пов'язаний із її прагненням до європейської інтеграції. З початку російської агресії цей процес супроводжувався посиленням діалогу з європейськими структурами, що вимагало розробки ефективних комунікаційних стратегій для донесення української позиції до європейської аудиторії. Стратегічні комунікації стали важливим інструментом у процесі інтеграції, сприяючи формуванню позитивного іміджу України в ЄС та забезпеченню підтримки з боку європейських держав.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну у лютому 2022 року стало потужним каталізатором нового етапу процесу європейської інтеграції України. Ця агресія продемонструвала не лише жорстокість і небезпеку, з якою стикнулася Україна, але й підкреслила важливість швидкої інтеграції до Європейського Союзу для зміцнення безпеки та стабільності у регіоні. Усвідомлюючи критичність ситуації, Україна вже за кілька днів після початку вторгнення подала офіційну заявку на членство в ЄС. Це рішення стало не тільки актом політичної волі, але й чітким сигналом міжнародній спільноті про те, що Україна бачить своє майбутнє виключно в європейській родині [5].

Починаючи з 28 лютого 2022 року, коли Україна офіційно подала заявку на членство в Європейському Союзі, вдалося досягти наступного:

- 23 червня 2022 року Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС, а також сім рекомендацій від Європейської Комісії, виконання яких вважалося умовою для початку переговорів щодо членства.
- 8 листопада 2023 року Європейська Комісія відзначила значний прогрес у реформах, здійснених Україною, та рекомендувала Європейській Раді, до складу якої входять 27 країн-членів, ухвалити рішення про відкриття переговорів про вступ.
- 14 грудня 2023 року Європейська Рада ухвалила рішення про початок переговорів [92] (див. Додаток А).
- 25 червня 2024 року в Люксембурзі відбулася Міжурядова конференція, що офіційно започаткувала переговорний процес щодо членства України в

Європейському Союзу.

Стратегічні комунікації на цьому етапі стали інструментом, що допомагає Україні не лише донести до світу правду про агресію Росії, але й активно просувати ідею європейської інтеграції. Швидка і рішуча реакція Європейського Союзу на подану заявку свідчить про успішність цих комунікаційних зусиль. Україна продемонструвала, що здатна ефективно взаємодіяти з європейськими структурами, оперативно реагуючи на виклики та формуючи відповідні інформаційні меседжі. Це стало важливим кроком на шляху до подальшого поглиблення інтеграційних процесів та закріплення України в європейському просторі [83].

У сучасних умовах, коли під знаком питання стоїть не тільки майбутнє України, а й безпека Європи, стратегічні комунікації набули нової ваги. Вони стали важливим елементом євроінтеграційної політики, допомагаючи Україні зміцнювати свої позиції як на політичній арені, так і в суспільній думці європейських країн. Активна взаємодія з міжнародними медіа, ефективне використання цифрових платформ і постійне підтримання діалогу з європейськими партнерами дозволяють Україні залишатися в центрі уваги ЄС і послідовно рухатися до членства в Союзі, навіть в умовах війни.

Те, що ще два роки тому здавалося лише мрією або фантастичним сценарієм, стало реальністю завдяки наполегливій праці та рішучим діям. Однак євроінтеграційний процес України ще триває, і його успіх значною мірою буде залежати від ефективності стратегічних комунікацій. Саме через стратегічні комунікації Україна зможе не лише зміцнити свою позицію на міжнародній арені, але й забезпечити підтримку з боку європейських інституцій та громадянського суспільства, що є критично важливим для подальшого просування інтеграційних процесів. Як зазначала сама міністерка України Ольга Стефанішина: «Ми маємо достатньо досвіду у збалансуванні різних діалогів між державами-членами, щоб досягти необхідних політичних рішень, які нам потрібні» [40].

Об'єктом дослідження виступають стратегічні комунікації України.

Предмет дослідження виступають механізми, інструменти та специфіка застосування стратегічних комунікацій України в процесі європейської інтеграції.

Метою магістерської роботи є аналіз та оцінка ефективності стратегічних комунікацій України в процесі європейської інтеграції, а також визначення їхнього впливу на досягнення зовнішньополітичних цілей у контексті сучасних міжнародних викликів.

Для здійснення мети, поставленої у магістерській роботі, необхідно вирішити наступні **завдання**:

1. Оцінити ступінь вивчення проблеми стратегічних комунікацій у науковій літературі.
2. Визначити джерельну базу дослідження, що охоплює питання, що стосується як стратегічних комунікацій, так і питання європейської інтеграції України.
3. Окреслити методи та методологічні підходи до дослідження стратегічних комунікацій.
4. Дослідити поняття та сутність стратегічних комунікацій на сучасному етапі розвитку міжнародних відносин.
5. Проаналізувати інструменти стратегічних комунікацій та їх застосування в умовах гібридних загроз.
6. Вивчити феномен стратегічних комунікацій України в умовах повномасштабної війни з Росією.
7. Дослідити еволюцію європейської інтеграційної політики України.
8. Проаналізувати комунікаційні стратегії уряду України щодо євроінтеграції.
9. Оцінити вплив громадської думки та медіа на процеси євроінтеграції, включаючи аналіз ЗМІ та ключових подій європейської інтеграції.
10. Прогнозувати розвиток стратегічних комунікацій в умовах воєнного конфлікту.
11. Оцінити вплив зовнішніх факторів на формування комунікаційної політики України.
12. Визначити перспективи співпраці України з європейськими структурами в

сфері стратегічних комунікацій.

Хронологічні рамки роботи охоплюють період з 2014 року дотепер, що включає ключові етапи в розвитку стратегічних комунікацій України та її європейської інтеграції. Включення цього періоду дозволяє проаналізувати еволюцію комунікаційних стратегій у відповідь на різні міжнародні виклики, зокрема з початку російської агресії в 2014 році та до сучасного етапу, що включає повномасштабне вторгнення Росії в 2022 році і відповідь на нього.

Територіальні межі роботи охоплюють Україну та її взаємодію з Європейським Союзом. Аналіз включає внутрішні аспекти стратегічних комунікацій в Україні, а також міжнародні аспекти, зокрема вплив на європейську політику та реакцію європейських інституцій.

Наукова новизна даного дослідження полягає в комплексному підході до аналізу стратегічних комунікацій України в контексті європейської інтеграції.

По-перше, дослідження інтегрує новітні теоретичні та методологічні підходи, що дозволяє створити цілісну картину значення стратегічних комунікацій у сучасних міжнародних відносинах та процесі європейської інтеграції.

По-друге, особливу увагу приділено впливу повномасштабного військового конфлікту на формування та реалізацію комунікаційних стратегій України, зокрема в умовах гібридних загроз та інформаційних кампаній, що є новим аспектом в контексті сучасної геополітики.

По-третє, дослідження аналізує специфіку та ефективність комунікаційних стратегій уряду України, що дозволяє оцінити їх вплив на міжнародну підтримку та внутрішню політику.

Окрім цього, важливим є вивчення впливу громадської думки та медіа на процеси євроінтеграції України, що допомагає зрозуміти динаміку комунікаційного процесу. Нарешті, дослідження прогнозує подальший розвиток стратегічних комунікацій України в умовах військового конфлікту та європейської інтеграції, зокрема в контексті співпраці з європейськими

структурами, що відкриває нові перспективи для розуміння ролі стратегічних комунікацій у досягненні зовнішньополітичних цілей України.

Науково-практична значущість дослідження полягає в його здатності надати нові знання та рекомендації щодо ефективного застосування стратегічних комунікацій у процесі інтеграції України до Європейського Союзу. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення комунікаційних стратегій уряду та інших державних інституцій, а також для розробки практичних інструментів і методів для підвищення міжнародної підтримки та зміцнення іміджу України на європейській арені. Окрім того, отримані висновки сприятимуть поглибленню розуміння взаємодії між стратегічними комунікаціями та європейською інтеграцією, що має важливе значення як для теоретичних, так і для практичних аспектів міжнародних відносин.

Апробація результатів дослідження:

Приймак П. Вплив стратегічних комунікацій України на міжнародний порядок та євроінтеграційні процеси в умовах війни. Травневі студії: історія, міжнародні відносини: збірник матеріалів VI Міжнародної наукової конференції студентів і молодих вчених «Травневі студії 2024: історія, археологія та міжнародні відносини в умовах війни». Вип. 9 / за заг. ред. Ю. Т. Темірова. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. с. 61-63.

Структура роботи. Магістерська робота складається з 119 сторінок, з них основного тексту – 80 сторінок. Також робота включає перелік умовних скорочень, вступ, 4 розділи, 12 підрозділів, висновки, список опрацьованих джерел і літератури та додатки.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ

1.1. Ступінь вивчення проблеми

Термін «стратегічні комунікації» виник у середині ХХ століття в контексті військових та політичних досліджень, спрямованих на ефективне управління інформаційними потоками для досягнення стратегічних цілей. Перші згадки про цей концепт з'явилися в працях американських дослідників, які аналізували роль комунікацій у військових операціях та державному управлінні. Зокрема, у 1960-х роках термін активно використовувався в США для опису скоординованих інформаційних зусиль під час холодної війни [101].

У 2000-х роках концепція стратегічних комунікацій набула нового значення, особливо в контексті боротьби з тероризмом та інформаційних війн. Дослідники, такі як Крістофер Пол, у своїй роботі «Strategic Communication: Origins, Concepts, and Current Debates» (2011) [112] детально аналізують еволюцію цього терміна та його застосування в сучасних умовах. Пол підкреслює, що стратегічні комунікації стали ключовим елементом державної політики, спрямованої на формування громадської думки та вплив на поведінку цільових аудиторій.

Про актуальність та важливість цієї проблематики свідчить також широкий спектр сучасних досліджень. Наприклад, М. Хан та К. Пратт досліджували склад стратегічних комунікацій через соціальні медіа, їхній потенціал у протидії тероризму, зокрема через використання фреймів [98]. Р. Аркос та Х. Сміт висвітлюють загрози використання ворожими авторитарними акторами інформаційних операцій, спрямованих на поширення розбрату між країнами-партнерами та втручання в демократичні процеси [99]. На думку цих дослідників, в умовах гібридної війни противник, посягаючи на інформаційну безпеку, використовує медіа для створення певних когнітивних та емоційних реакцій серед людей, які в силу своєї природи приймають рішення на основі

своїх уявлень про світ та інформації, доступної через міжособистісні символічні взаємодії [45].

В українській науковій сфері концепція стратегічних комунікацій почала активно розвиватися після 2014 року, що було пов'язано з потребою протидії інформаційним загрозам та активізацією євроінтеграційних процесів. У роботах дослідників, зокрема В. Ліпкана, розглядається значення стратегічних комунікацій у зміцненні національної безпеки та інтеграції України в європейський інформаційний простір. Зокрема, у статті «Стратегічні комунікації: до визначення поняття» [43] Ліпкан розглядає різні підходи до розуміння цього терміна та його значення для державної політики України. Кожен з підходів має свою специфіку та пропонує унікальний ракурс для аналізу стратегічних комунікацій.

Комунікаційний підхід трактує стратегічні комунікації як процес передачі інформації між суб'єктами з метою досягнення певних стратегічних цілей. Цей підхід передбачає, що комунікація має бути скоординованою та спрямованою на чітко визначені аудиторії, з урахуванням контексту та потреб отримувачів інформації. Він підкреслює важливість адаптації повідомлень для різних цільових груп, аби забезпечити максимальну ефективність комунікаційного процесу.

Інформаційно-інтераціоналістський підхід зосереджений на взаємодії між інформаційними потоками та їх впливі на поведінку цільових аудиторій. Цей підхід розглядає стратегічні комунікації як спосіб керування взаємодією між державою та громадськістю, наголошуючи на зворотному зв'язку та його важливості для корекції та адаптації інформаційної політики відповідно до реакції аудиторії.

Діяльнісний підхід підкреслює активну роль суб'єктів у формуванні та реалізації стратегічних комунікацій. Тут комунікації розглядаються не просто як передача інформації, а як активні дії, що вимагають безперервного моніторингу, аналізу та оперативного реагування на зміни. У цьому контексті стратегічні комунікації є інструментом, який допомагає державі досягати поставлених

цілей, адаптуючись до поточної ситуації.

Процесний підхід розглядає стратегічні комунікації як послідовність дій, спрямованих на досягнення довгострокових цілей. Цей підхід підкреслює важливість планування, аналізу та координації різних етапів комунікаційного процесу. Таким чином, стратегічні комунікації розглядаються як управлінський інструмент, де кожен етап має своє значення та сприяє кінцевій меті держави.

Політико-управлінський підхід фокусується на ролі стратегічних комунікацій у формуванні та реалізації державної політики. У межах цього підходу стратегічні комунікації розглядаються як спосіб досягнення політичних цілей, зокрема у питаннях впливу на громадську думку, формування позитивного іміджу держави та підтримки національних інтересів.

Безпековий підхід аналізує стратегічні комунікації у сфері національної безпеки та боротьби з інформаційними загрозами. З цього ракурсу комунікації стають засобом захисту від дезінформації та інших загроз, що можуть підірвати стабільність держави. В умовах сучасних викликів, коли інформаційні атаки є інструментом геополітичного впливу, цей підхід набуває особливої важливості.

Інструменталістський підхід розглядає стратегічні комунікації як засіб впливу на громадську думку та поведінку різних груп населення. Тут комунікації позиціонуються як інструмент маніпуляції, де держава може спрямовувати інформаційні потоки для формування певної реакції у суспільстві, що відповідає її стратегічним інтересам.

Також стратегічні комунікації є предметом досліджень ще багатьох вітчизняних авторів, які присвячують цій темі системні наукові праці. На відміну від спорадичних публікацій, що обмежуються лише одним дослідженням або статтею, роботи цих авторів формують цілісну методологічну базу, досліджуючи різні аспекти стратегічних комунікацій в українському контексті. Наприклад, А. Баровська [10] зосереджується на вивченні стратегічних комунікацій як елементу національної інформаційної політики та вивчає їхню роль у побудові громадської підтримки державних ініціатив. Її праці включають детальний аналіз стратегій впливу на громадську думку, а

також вивчення взаємодії держави з медіа та громадянським суспільством.

В. Ліпкан відомий своїм глибоким аналізом стратегічних комунікацій у сфері національної безпеки та інформаційної протидії. Його роботи не тільки аналізують концептуальні засади комунікацій у державному управлінні, але й пропонують конкретні механізми для впровадження комунікаційних стратегій в умовах гібридних загроз. Г. Почепцов [60], з іншого боку, приділяє увагу дослідженню маніпулятивних технологій та формуванню наративів, що дозволяють державі ефективно реагувати на інформаційні атаки та вести інформаційну боротьбу.

Т. Сивак займається питаннями ефективного планування та реалізації комунікаційних кампаній в Україні, фокусуючись на комунікаціях з громадськістю та міжнародними партнерами [69]. Її дослідження пропонують практичні рекомендації для державних органів у контексті побудови позитивного іміджу України на міжнародній арені. С. Соловійов [74] зосереджує увагу на теоретичних засадах стратегічних комунікацій, розробляючи методи адаптації західних підходів до українських реалій, а також досліджує питання співпраці між державою та приватним сектором у сфері комунікацій.

Значний внесок зробив і М. Шклярук [91], який вивчає стратегії інформаційної політики України в умовах посиленої інтеграції з ЄС. Його роботи фокусуються на інтеграційних аспектах комунікацій, підкреслюючи важливість стратегічних комунікацій у зміцненні євроінтеграційного курсу та формуванні позитивного іміджу України серед міжнародної спільноти.

Таким чином, кожен з цих дослідників не лише досліджує конкретні аспекти стратегічних комунікацій, але й пропонує практичні та теоретичні моделі, які допомагають підвищити ефективність державної комунікаційної політики, формувати національні пріоритети, а також адаптувати найкращі світові практики до умов нинішніх умов.

Проте, предметом нашого дослідження є саме стратегічні комунікації України у контексті євроінтеграційних процесів. Важливо підкреслити, що стратегічні комунікації в цьому контексті мають низку унікальних

особливостей, оскільки спрямовані на формування позитивного іміджу України в очах європейської спільноти, а також на посилення підтримки євроінтеграційних реформ серед українських громадян. З огляду на виклики, з якими зіштовхується Україна на шляху до європейської інтеграції, комунікаційні стратегії повинні враховувати як внутрішні, так і зовнішні фактори впливу, зокрема інформаційний тиск та загрози, що походять від третіх країн.

Євроінтеграційні процеси потребують належної інформаційної підтримки та підкріплення суспільною довірою. Це включає роз'яснення громадянам значення реформ, спрямованих на адаптацію українського законодавства та стандартів до європейських норм, а також комунікацію досягнень у рамках співпраці з Європейським Союзом. Ефективні стратегічні комунікації в цьому напрямі здатні не тільки зміцнити внутрішню єдність, але й створити платформу для конструктивної міжнародної взаємодії, формуючи позитивний образ України як надійного партнера ЄС.

На сьогодні вже існують певні дослідження, присвячені стратегічним комунікаціям України в євроінтеграційному контексті, хоча більшість із них мають загальний характер і охоплюють окремі аспекти інформаційної політики чи комунікаційної взаємодії з європейськими партнерами. Деякі науковці, як-от В. Ліпкан та Г. Почепцов, роблять акцент на важливості комунікацій у підтримці реформ та посиленні міжнародного іміджу України. Їхні роботи висвітлюють питання національної безпеки та протидії інформаційним загрозам, проте в євроінтеграційному контексті залишаються прогалини, особливо в аспектах конкретних комунікаційних інструментів та їхньої адаптації до вимог європейської спільноти.

Важливість досліджень у цій сфері сьогодні важко переоцінити. По-перше, євроінтеграційні процеси для України – це не тільки політичний курс, а й суспільний вибір, який потребує всебічної підтримки громадськості. Стратегічні комунікації можуть слугувати ефективним інструментом для підвищення обізнаності громадян про переваги європейської інтеграції, а також

формування стійкої довіри до європейських реформ. По-друге, в умовах інформаційних викликів, гібридних загроз та відкритої війни з росією, яка вже десятиліттями намагається підірвати інтеграційні процеси, наявність продуманої комунікаційної стратегії є ключовою для забезпечення національної стабільності.

1.2. Джерельна база дослідження

Проблематика дослідження зосереджена на поєднанні широкої сфери (євроінтеграції України) та одного з ключових аспектів, від якого залежить успішність євроінтеграційних процесів (стратегічні комунікації). Варто також враховувати і третій важливий аспект – що Україна, починаючи з 24 лютого 2022 року перебуває у стані повномасштабної війни, що також впливає на перебіг подій як у внутрішній, так і у зовнішній політиці держави, насамперед, ми наголошуємо на пріоритетах політики.

Тому, аби дослідити тему дослідження всебічно та повноцінно, вивчити феномен стратегічних комунікацій, дослідити особливості євроінтеграційних процесів в Україні, вибудувати логічний зв'язок між феноменом та процесом, а також розібратися із особливостями стратегічних комунікацій в контексті євроінтеграційних процесів країни в умовах війни, пропонується проаналізувати джерельну базу, яка буде складатися із трьох груп, відповідно формуючи підґрунтя для повного та всебічного аналізу теми дослідження.

1. Джерела та література присвячені стратегічним комунікаціям. До цієї групи належать дослідження, що розкривають концепції та методи стратегічних комунікацій, їх роль у державному управлінні, безпеці та міжнародних відносинах. Офіційні документи, як-от:

Концепція стратегічних комунікацій Міністерства оборони України та Збройних Сил України, затверджена наказом Міністерства оборони України від 22 листопада 2017 року № 612 [36], свого часу один із ключових документів, що визначав сучасні підходи, цілі та принципи у сфері стратегічних комунікацій

для оборонного сектору України. Стратегія комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018–2021 роки – це важливий документ, ухвалений Кабінетом Міністрів України, який визначав основні напрями та цілі комунікаційної політики України в контексті європейської інтеграції на зазначений період. Стратегія була спрямована на підвищення обізнаності громадян щодо процесу євроінтеграції та його переваг, формування стійкої підтримки європейських реформ, а також на покращення іміджу України на міжнародній арені [75]. Хоч він і не підлягає під хронологічні рамки дослідження, проте є важливим з точки зору передумов для подальшого розвитку стратегічних комунікацій, з огляду на нові виклики.

Стратегія комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року. Цей документ, схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2022 р. № 1155-р, визначає основні напрями та завдання комунікаційної політики держави у сфері євроінтеграції [64].

Операційний план реалізації Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період 2022–2024 років. Затверджений у рамках вищезгаданої стратегії, цей план деталізує конкретні заходи та ініціативи для досягнення поставлених цілей у сфері стратегічних комунікацій [64].

Постанова Кабінету Міністрів України від 9 лютого 2022 р. № 126-р. Цим документом Міністерство цифрової трансформації України визначено відповідальним за формування та реалізацію державної політики у сфері електронних комунікацій та радіочастотного ресурсу з 1 липня 2022 року.

Праці вчених, таких як Г. Почепцов [60], В. Ліпкан [43], а також іноземних дослідників, як-от Крістофера Пола [113] та Джозефа Найя [8], аналізують підходи до формування стратегічної комунікаційної політики в умовах гібридних загроз та інформаційного тиску. Зокрема, Крістофер Пол у своїх роботах зосереджується на стратегічних комунікаціях як інструменті державного управління, акцентуючи на їх ролі в контексті інформаційних воєн і психологічного впливу на громадськість. Джозеф Най, відомий своєю теорією «м'якої сили», розглядає стратегічні комунікації як засіб зміцнення

національного іміджу та впливу на міжнародній арені. Кірк Халлахан — американський дослідник, який зробив значний внесок у розвиток теорії стратегічних комунікацій. У своїй відомій праці «Defining Strategic Communication» [105], він запропонував чітке визначення стратегічних комунікацій і окреслив основні концептуальні підходи до цієї сфери. Халлахан визначив стратегічні комунікації як інтегровану діяльність, що охоплює різні канали та методи комунікації для досягнення організаційних цілей. Він також підкреслив, що стратегічні комунікації мають бути цілеспрямованими та узгодженими, щоб ефективно впливати на цільову аудиторію.

Благодарний А. та Кононець О. у своїй статті «Стратегічні комунікації у секторі безпеки і оборони України» [2], розглядають питання розвитку та впровадження стратегічних комунікацій у військовій сфері України. Їх дослідження зосереджено на аналізі ключових аспектів комунікаційної політики у секторі безпеки, особливо в умовах повномасштабної війни, яка підкреслила важливість системного підходу до інформаційної взаємодії та захисту інформаційного простору держави.

Автори акцентують на тому, що стратегічні комунікації відіграють критично важливу роль у формуванні громадської підтримки, зміцненні довіри до силових структур, а також у протидії дезінформації та пропаганді з боку агресивних держав. Вони детально аналізують, як комунікаційні стратегії можуть підтримувати єдність суспільства, підвищувати моральний дух населення та військових, а також сприяти міжнародній підтримці з боку партнерів.

Такі джерела важливі для розуміння того, як стратегічні комунікації можуть впливати на суспільну думку, підтримку державних ініціатив та реагування на зовнішні загрози. Вони надають цінні рекомендації щодо ефективного використання комунікаційних ресурсів у протидії дезінформації, підкреслюючи роль скоординованих комунікацій у забезпеченні безпеки та стабільності в державі.

2. Джерела, пов'язані із процесами євроінтеграції України. Ця група

включає нормативно-правові акти, міжнародні угоди та наукові праці, які досліджують процеси європейської інтеграції України. Сюди входять ключові документи, як-от Угода про асоціацію між Україною та ЄС, яка встановлює правові рамки для співпраці та містить положення про адаптацію українського законодавства до європейських стандартів. Наукові публікації українських та зарубіжних дослідників аналізують досягнення України у реформуванні внутрішньої політики відповідно до вимог ЄС, а також виклики, пов'язані з цими змінами.

Нормативно-правова база двосторонніх відносин України та ЄС:

- Договір про Європейський Союз від 07.02.1992 [9].
- Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 бер. 2004 р [24].
- Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 лип. 2010 р [25].
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [79]
- Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами [64].

Для глибокого вивчення процесів європейської інтеграції України була проведена аналітична робота з наступними монографіями, підручниками та статтями:

Монографії та підручники:

«Європейський проект та Україна». Ця монографія, підготовлена колективом дослідників Національного інституту стратегічних досліджень, присвячена проблемам європейської інтеграції України. У книзі поєднано дослідження еволюції ЄС як специфічного інтеграційного утворення з аналізом євроінтеграційного руху України [20].

«Україна на шляху до євроінтеграції: глобалізаційний контекст». У цій

монографії досліджуються перспективи реформування державного управління України на шляху до європейської та євроатлантичної інтеграції в умовах глобалізації [77].

«Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції». Навчальний посібник авторів І. Ю. Матюшенка, С. В. Беренди та В. В. Рєзнікова, виданий у 2015 році, розглядає економічні аспекти європейської інтеграції України [14].

Статті:

«Сучасний стан і перспективи української євроінтеграції». У статті досліджується сучасний стан та перспективи української євроінтеграції з погляду наближення українського законодавства до законодавства Європейського Союзу [91].

«Україна та ЄС: проблеми та перспективи інтеграції в сучасних умовах». Стаття аналізує проблеми та перспективи інтеграції України до ЄС в умовах сучасних викликів [35].

Ці джерела надають всебічний аналіз процесів європейської інтеграції України, охоплюючи історичні, економічні та політичні аспекти, що сприятиме глибшому розумінню теми.

3. Джерела з євроінтеграції в умовах війни. Окрема група джерел присвячена новітнім викликам євроінтеграційного курсу України, які виникли через повномасштабну війну, що почалася в лютому 2022 року. Ця група включає аналітичні звіти міжнародних організацій, таких як НАТО та Європейський Союз, а також звіти українських та європейських аналітичних центрів, які досліджують вплив війни на інтеграційні процеси [97]; [114]; [12]; [108]; [96]; [66]. У цих матеріалах розглядаються питання адаптації європейської політики до нових викликів, підтримки України у сфері безпеки та економіки, а також трансформації євроінтеграційної політики України в умовах збройного конфлікту. Такі джерела є критично важливими для розуміння змін, які відбулися у стратегії та пріоритетах євроінтеграційного курсу України. До того ж, було використано чимало матеріалів із інформаційного простору

(національних ЗМІ), починаючи з моменту подання Україною заявки на членство ЄС, з метою проведення контент-аналізу та оцінити ефективність роботи ЗМІ як одного із інструментів втілення стратегічних комунікацій країни.

У підсумку, ці три групи джерел дають змогу побудувати цілісну картину дослідження, зосереджуючись як на загальних концепціях стратегічних комунікацій, так і на специфічних викликах євроінтеграції України в умовах війни.

1.3. Методи та методологія дослідження

Для комплексного дослідження стратегічних комунікацій України в контексті євроінтеграції важливо враховувати методологічну різноманітність підходів, які дозволяють розглянути цю тему з різних сторін. В умовах активної фази російсько-української війни, в тому числі інформаційної боротьби, гібридних загроз, що супроводжують євроінтеграційний процес, стратегічні комунікації стають одним із ключових елементів зовнішньої та внутрішньої політики. Для глибокого розуміння й оцінки їхньої ефективності були застосовані кілька підходів і методів, що формують комплексну методологічну основу дослідження.

Системний підхід — застосовувався у розділі, присвяченому аналізу структури та функцій стратегічних комунікацій України у контексті євроінтеграції. Завдяки цьому підходу вдалося розглянути стратегічні комунікації як систему, що включає державну політику, громадську думку та інформаційну безпеку. Це забезпечило цілісне бачення механізму комунікаційної політики України, дозволяючи виявити взаємозалежності між компонентами у процесі інтеграції до ЄС.

Метод узагальнення — використовувався у розділі, де досліджувалися ключові засади та специфічні особливості стратегічних комунікацій в Україні. Цей метод дав змогу сформулювати загальне уявлення про поняття стратегічних комунікацій, виділити основні принципи їх функціонування та побудувати

базові рекомендації для подальшого розвитку комунікаційної політики.

Дедуктивний метод — застосовувався на початкових етапах дослідження, зокрема у розділі з теоретичними основами стратегічних комунікацій. Цей метод дозволив перейти від загальних концепцій стратегічних комунікацій до аналізу конкретних комунікаційних стратегій, що застосовуються Україною в євроінтеграційному процесі.

Індуктивний метод — був важливим у розділі, де розглядалися конкретні випадки реалізації стратегічних комунікацій під час кризових ситуацій, таких як інформаційна підтримка під час війни. Індукція дала змогу дослідити індивідуальні приклади, узагальнити результати та виявити загальні принципи ефективних комунікацій в умовах кризи.

Аналітичний підхід — дозволив здійснити детальний аналіз компонентів стратегічних комунікацій у контексті євроінтеграції, включаючи структуру та функції інформаційної політики України. Цей підхід надав можливість оцінити особливості комунікаційних стратегій, зосередившись на їхній структурі, цільових аудиторіях та очікуваних результатах.

Порівняльний підхід — застосовувався для зіставлення українських стратегічних комунікацій із європейськими стандартами, виявляючи спільні риси та відмінності в підходах до комунікаційних стратегій. Завдяки цьому підходу вдалося краще зрозуміти, які аспекти потребують адаптації для відповідності стандартам ЄС.

Метод контент-аналізу — використовувався для аналізу медійних матеріалів, які підтримують євроінтеграційні процеси, та оцінки їхнього впливу на громадську думку. Цей метод допоміг виявити ключові теми, інтенсивність їх подачі, а також способи формування позитивного іміджу євроінтеграції.

Івент-аналіз — застосовувався для детального вивчення та аналізу значних подій, пов'язаних із євроінтеграційними ініціативами України, таких як підписання важливих угод із ЄС та надання Україні статусу кандидата. Івент-аналіз допоміг визначити, як ці події впливають на громадську підтримку євроінтеграційного курсу та яким чином вони відображаються в

інформаційному просторі. Цей метод також сприяв оцінці короткострокових та довгострокових наслідків значних подій для суспільного сприйняття євроінтеграції.

Соціологічний підхід — зосереджувався на дослідженні реакції аудиторії на євроінтеграційні ініціативи та її підтримки стратегічних комунікацій. Використання цього підходу дало змогу оцінити, наскільки ефективно державні комунікації впливають на ставлення громадян до інтеграційного курсу.

Метод кейсів — дозволив дослідити конкретні випадки реалізації стратегічних комунікацій у кризових ситуаціях, зокрема під час повномасштабної війни 2022 року. Завдяки цьому методу були проаналізовані ефективні та неефективні приклади, що дають змогу сформулювати рекомендації для майбутніх комунікаційних стратегій.

Загалом, основою цього наукового дослідження слугувала широка джерельна база, яка дозволила чітко проаналізувати різні ключові компоненти, що стосуються теми стратегічних комунікацій України в контексті євроінтеграції. Зокрема, джерельна база охоплює офіційні документи України та ЄС, аналітичні звіти та наукові публікації, які розкривають динаміку стратегічних комунікацій у контексті інтеграційних процесів. Важливим аспектом дослідження стали зміни, що відбулися в інформаційній політиці України в останні роки, особливо з початком повномасштабної війни, яка суттєво вплинула на стратегію державних комунікацій.

Наукові напрацювання як українських, так і іноземних дослідників також стали важливим підґрунтям цього дослідження. Зокрема, праці вчених, присвячені питанням інформаційної безпеки, протидії дезінформації та підвищення довіри громадськості до державних ініціатив, допомогли більш глибоко охарактеризувати концепцію стратегічних комунікацій в умовах євроінтеграційного курсу України. Якісна теоретична база дослідження дала можливість виділити основні засади стратегічних комунікацій, визначити їхні функції та проаналізувати, як ці функції адаптуються під виклики сучасних умов.

У процесі дослідження також були застосовані різні наукові методи та підходи, що дозволило повноцінно розглянути тему з різних аспектів: від вивчення реакції суспільства на євроінтеграційні ініціативи до аналізу конкретних випадків реалізації стратегічних комунікацій у кризових ситуаціях. Такий підхід надав можливість глибоко зрозуміти специфіку стратегічних комунікацій у контексті євроінтеграції та їхню роль у формуванні іміджу України як надійного партнера для європейської спільноти.

РОЗДІЛ 2.

СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ

2.1. Поняття та сутність стратегічних комунікацій на сучасному етапі розвитку міжнародних відносин

Дослідники у сфері міжнародних відносин добре знайомі з феноменом пропаганди, яку використовують уряди, політичні партії та політичні актори як у мирний, так і у воєнний час. Ми знайомі з рекламою (однією з форм пропаганди), кампаніями з інформування громадськості (наприклад, про небезпеку ВІЛ-інфекції), внутрішніми комунікаціями політичних партій для забезпечення того, щоб їхні члени парламенту залишалися «в курсі подій», а також з багатьма способами використання стратегічних комунікацій для розгортання «м'якої сили», і з організаціями, партіями, рухами та релігійними групами, які просувають свої ідеології. Однак залишається значна плутанина щодо того, що означає термін «стратегічні комунікації» в контексті міжнародних відносин. Проблема сприйняття та впливу, безумовно, є предметом постійного занепокоєння дослідників міжнародних відносин, і визнано, що вона відіграє одну з провідних ролей у зовнішній політиці та дипломатії.

Починаючи з 1980-х років, конструктивісти в галузі МВ детально досліджували, як ідентичності, соціальні ролі, міфи, наративи, ідеї, норми та дискурси в міжнародних відносинах формують політичну реальність. Однак, лише в останні роки дебати навколо їхньої інструменталізації через комунікаційні стратегії різних міжнародних акторів набули певної форми. В рамках цих дебатів існує мало згоди щодо природи та значення стратегічних комунікацій для міжнародних відносин як таких.

Певною мірою цю плутанину можна пояснити розмаїттям контекстів, у яких використовується термін «стратегічні комунікації», і, відповідно, розмаїттям

пов'язаних, а іноді й взаємозамінних концепцій. Наприклад, обговорення концепції стратегічних комунікацій поєднує маркетинг (рекламу і брендинг), дипломатію (публічну і приватну) і військову практику (психологічні операції, інформаційні операції і гібридну війну). Ще одним поясненням поширеної плутанини щодо цього терміна в контексті міжнародних відносин є те, що в сфері стратегічних комунікацій працює дедалі більше різноманітних суб'єктів – явище, яке частково призвело до того, що цей термін посів чільне місце в інституційній мові в НАТО і за її межами. За останні три десятиріччя сформувалась глобальна мережа експертів, яка пов'язує приватних учасників і організації у сфері зв'язків з громадськістю або чиновників з державними установами (як в демократичних, так і в недемократичних країнах) і військовими і розвідувальними організаціями (національними і міжнародними), часто у відносно складних формах. Ця мережа акторів розглядає себе як таку, що бере участь у конкуренції з іншими глобальними стратегічними комунікативними акторами (як державними, так і недержавними). У цьому сенсі можна сказати, що виникла дуже складна, внутрішньо сегментована глобальна мережа стратегічних комунікацій, яка несе в собі різноманітні підходи, розуміння та інституційні форми, включаючи держави, приватних громадян і незліченну кількість ненасильницьких і насильницьких груп тиску. Ця складна мережа приватних компаній, урядів і недержавних суб'єктів дедалі більше залучається до обробки, передачі, структурування, пакування та представлення інформації населенню. У цій сфері з'являється дедалі складніший набір корисливих інтересів [110].

В умовах економічної дестабілізації та політичної турбулентності, якими ознаменувався початок ХХІ століття, боротьба за інформаційний ресурс, пошук шляхів протидії інформаційній агресії, кіберзагрозам тощо набувають першочергового значення. Завдяки віртуальній комунікації, доступності соціальних мереж, постійній адаптації медіа до нових умов та запитів світової аудиторії сучасники стають свідками інформаційного протистояння між стратегічними комунікаторами різних країн. Дослідження цієї тематики

актуалізується з огляду на загострення боротьби в інформаційному просторі, так званої інформаційної війни, одним з оптимальних інструментів протидії якій може стати система інформаційно-комунікаційних заходів, застосування яких на стратегічному рівні здатне утвердити в індивідуальній та масовій свідомості певні ідеї, що позитивно резонуватимуть з національними інтересами [98].

Інформаційна безпека також стикається з новими загрозами, пов'язаними, серед іншого, з тотальною діджиталізацією, яка, окрім позитивних аспектів, на думку сучасних науковців, слугує інструментом порушення суверенітету демократичних держав, втручання у виборчі процеси, використання кіберпростору для поширення «глибоких фейків» [111], намаганнями утримати домінуючий вплив у певних спільнотах та регіонах за рахунок поширення дезінформації, створити своєрідний «пояс безпеки» від інших суб'єктів міжнародних відносин [115].

На сьогоднішній день, стратегічні комунікації як окрема сфера все ще перебувають у процесі становлення і, відповідно, ще не до кінця вивчені, хоч і набули великої популярності в Україні. Більше того, навіть людям, які працюють у цій сфері, важко правильно зрозуміти значення та функції стратегічних комунікацій, і, загалом відрізнити їх від комунікаційних та інформаційних дисциплін, таких як «зв'язки з громадськістю».

Незважаючи на важливість та актуальність питання (особливо в сучасному інформаційно перенасиченому середовищі), ця тема не була глибоко вивчена. Дана робота прямо і чітко підтверджує, що існуючі визначення поняття «стратегічні комунікації» та міркування авторів не є основою для створення незалежної теоретичної бази професії, що, в свою чергу, поклало б край будь-яким професійним непорозумінням, а також більше не вводило б в оману окремих осіб або освітні установи. Окремі фахівці в цій галузі роками намагаються створити теоретичну базу для «стратегічних комунікацій», яка, як правило, повинна різко відокремити стратегічні комунікації від інших суміжних дисциплін і встановити для цієї нової дисципліни іншу сферу застосування, цілі

або завдання. Тим не менш, вищезгадані спроби не приводять нас до бажаного результату. Використання «Стратегічних комунікацій» як інформаційної дисципліни в професійних, навчальних закладах чи державних установах відбувається в «індивідуальному» трактуванні певних осіб та/або груп. Хорошим і наочним прикладом цього питання є заява заступника міністра оборони Чеської Республіки Яна Гавранека, який зазначив, що стратегічні комунікації часто плутають із «зв'язками з громадськістю» або навіть з політичними технологіями. У порівнянні зі складною ситуацією на «Заході», на його периферії, наприклад, у Грузії, де імпорту знань і досвіду зі «страткому» розпочався саме з «Заходу», справа йде ще гірше.

З 2000-х років і до сьогодні стратегічні комунікації, як нова дисципліна інформаційного менеджменту, активно бореться за самовизначення і підтримує жорсткі стосунки з уже усталеними схожими спеціальностями чи професіями (інформаційно-психологічні операції, зв'язки з громадськістю, маркетинг, інтегровані маркетингові комунікації, організаційні комунікації та ін.). Більше про «Стратегічні комунікації» стало відомо у 2014-2015 роках. Після російсько-української війни Північноатлантичний альянс назвав «Стратегічні комунікації» одним з найефективніших інструментів протистояння гібридним загрозам з боку Росії. У східноєвропейських країнах – Україні та Грузії – активно розпочався розвиток структурних підрозділів стратегічних комунікацій у державних органах. Країни-члени та партнери НАТО інвестують у цей напрямок як людські, так і фінансові ресурси [102].

Термін «стратегічні комунікації» вперше був використаний під час Другої світової війни і визначалась як система передачі інформації під час війни. Згодом про стратегічні комунікації підняли дискурс знову в 1966 році [114], коли підполковник Роберт Д. Строук з Американського національного військового коледжу опублікував есе «Стратегічні комунікації і сфера конфлікту». За словами Єспера Фалькгаймера і Матса Хайде, «Стратегічні комунікації» ще обговорювалися в «Журналі досліджень миру» в 1966 році як механізм підтримання миру перед обличчям ядерного конфлікту. Хоча

стратегічні комунікації обговорюються з другої половини ХХ століття, до кінця того ж століття їм не вистачало наукових досліджень і теоретичної бази.

Перша спроба академічного осмислення «Стратегічних комунікацій» як нової інформаційної дисципліни була зроблена у 2007 році. Група авторів на чолі з Кірком Халлаханом визначила стратегічні комунікації як: «У найширшому розумінні – процес цілеспрямованої комунікації для досягнення успіху місії організації». Це, звісно, розглядається у площині економіки та менеджменту, проте, якщо розглянути дане поняття у площині міжнародних відносин, то стратегічні комунікації визначаються як процес цілеспрямованої комунікації для досягнення зовнішньополітичних цілей держави [104].

Вони також стверджують, що стратегічні комунікації «передбачають, що люди беруть участь в усвідомленій/цільовій комунікативній діяльності, громадських рухах і процесах від імені організацій. «На думку авторів вищезгаданої книги, вплив на рівень знань, ставлення та конкретну поведінку є основним наслідком використання стратегічних комунікацій.

Рік публікації вищезгаданої роботи Халлахана збігається з іншим, але вже неакадемічним визначенням терміну «стратегічні комунікації», яке міститься в Національній стратегії США з публічної дипломатії та стратегічних комунікацій (National Strategy for Public Diplomacy and Strategic Communication) [118]. Цей документ був виданий у 2007 році Координаційним комітетом з питань політики. У цьому випадку документ визначає спільну мету обох дисциплін публічної дипломатії та стратегічних комунікацій наступним чином: «вона має бути спрямована на підтримку фундаментальних цінностей і цілей національної безпеки держави».

У 2008 році з'явився ще один документ про стратегічні комунікації у військовій сфері [117], в якому стратегічні комунікації пояснювалися як: «Стратегічна комунікація важлива як для внутрішньої, так і для зовнішньої аудиторії. Стратегічна комунікація – це міжвідомчий, стратегічний захід, в якому військові представлені як звичайні учасники. ... У сучасному інформаційному середовищі стратегічна комунікація має бути прозорою,

реактивною та проактивною». У 2010 році Конгрес США оновив Національну рамкову концепцію стратегічних комунікацій США, до якої було внесено наступний запис: «Ми розглядаємо стратегічну комунікацію як синхронізацію наших слів і дій з тим, як це розуміють інші, за допомогою програм і заходів, спрямованих на залучення цільової аудиторії і здійснюваних професіоналами в галузі публічної дипломатії, зв'язків з громадськістю та інформаційних операцій» [105]. Термін «стратегічні комунікації» також стосувався підтримки національної безпеки в одній з військових доктрин Міністерства оборони Великої Британії 2012 року [106]: «Підтримка національних інтересів шляхом використання всіх засобів оборони для впливу на погляди і поведінку людей». За словами авторів документа, це визначення стратегічних комунікацій було підготовлено Радою національної безпеки (РНБ) Великої Британії на основі робочої версії визначення стратегічних комунікацій. У свою чергу, визначення терміну РНБ Великої Британії виглядає наступним чином: «Систематичне та скоординоване використання комунікацій для досягнення національних цілей Великої Британії шляхом впливу на окремих осіб, групи та держави».

З 2014 року військові звертають особливу увагу на стратегічні комунікації на підставі якого ми можемо вважати військову агресію Росії в Україні. У відповідь на так звані «гібридні загрози» Росії Північноатлантичний альянс, серед інших заходів, назвав розвиток стратегічних комунікацій у країнах-членах і партнерах Альянсу. Цим же шляхом пішов і Європейський Союз [103]. Однак десятки університетів і різних типів навчальних закладів на Заході зробили цю дисципліну предметом вивчення для цивільних осіб нарівні з цю дисципліну предметом вивчення для цивільних осіб поряд з PR, маркетингом, корпоративним маркетингом та інтегрованими маркетинговими комунікацій.

На противагу Західним дослідникам, в Україні стратегічні комунікації пройшли досить цікавий шлях подіями розвитку від сприйняття їх як малознайомого, наслідуваного від країн НАТО інструменту до цілковитого усвідомлення їхніх можливостей та практичного застосування. Хто, як не ми, можемо знати про присутність та вплив гібридних загроз та методи боротьби з

ними. Наша країна стала першою у світі, що закріпила дане поняття (стратегічні комунікації) у державних документах, а саме: Стратегії інформаційної безпеки України, Доктрині інформаційної безпеки України та Воєнній доктрині України [80]. В Україні стратегічні комунікації розглядаються як узгоджене та ефективне використання державних комунікаційних інструментів, включаючи публічну дипломатію, роботу зі ЗМІ, військові комунікації, інформаційно-психологічні операції та інші заходи, що сприяють реалізації державних цілей. Детальніше сутність та особливості стратегічних комунікацій розглядатиметься у наступних підрозділах, тому пропонується звернути увагу ще на таке, як трактуються стратегічні комунікації у Європі.

У Європейському Союзі стратегічні комунікації розглядаються як важливий інструмент для формування, координації та просування спільної позиції країн-членів у відносинах з іншими державами та міжнародними організаціями. Вони спрямовані на зміцнення європейської єдності, захист демократичних цінностей та протидію дезінформації. Стратегічні комунікації мають на меті забезпечити узгодженість повідомлень, що поширюються урядами країн-членів, та створити єдиний наратив для внутрішньої та зовнішньої аудиторії ЄС. Зокрема, комунікаційні зусилля зосереджені на просуванні політики ЄС у таких ключових сферах, як безпека, права людини, економічна інтеграція та екологічні ініціативи.

Важливим елементом стратегічних комунікацій ЄС є протидія зовнішнім загрозам, зокрема російській пропаганді та дезінформації, що намагаються послабити єдність Європейського Союзу. Для цього ЄС розробив спеціальні програми, такі як Європейська служба зовнішніх дій (EEAS) та East StratCom Task Force [100], які спрямовані на виявлення і спростування неправдивої інформації та просування прозорих, об'єктивних наративів. Важливу роль відіграє також комунікаційна підтримка партнерських країн, таких як Україна, що прагнуть до європейської інтеграції та потребують допомоги у зміцненні власних інформаційних систем.

Крім цього, у самому Європейському Союзі стратегічні комунікації

визначаються як спосіб посилення довіри громадян до інституцій ЄС та вирішення внутрішніх викликів, таких як зростання популізму, націоналізму і євроскептицизму. Внутрішні комунікації націлені на інформування громадян про переваги членства в ЄС, економічну підтримку, екологічні ініціативи, програми захисту прав людини та інші ключові політики. Це допомагає забезпечити широку підтримку європейської інтеграції на національному рівні та зберегти стабільність у межах самого Союзу.

З точки зору ЄС, стратегічні комунікації можна визначити як узгоджений та скоординований процес розробки, поширення та контролю інформаційних повідомлень з метою зміцнення єдності ЄС, просування його політичних і економічних інтересів, а також захисту демократичних цінностей від внутрішніх та зовнішніх загроз. Це включає як комунікації всередині ЄС, так і зовнішні інформаційні кампанії, які спрямовані на забезпечення зрозумілого та достовірного наративу для різних аудиторій, а також протидію дезінформації, особливо з боку недружніх держав та євроскептиків.

2.2. Інструменти стратегічних комунікацій та їх застосування в умовах гібридних загроз

Розібравшись із визначенням поняття стратегічних комунікацій, наступним важливим кроком стає розуміння, а що потрібно для успішного досягнення їх мети? Адже, як уже відомо, стратегічні комунікації спрямовані на досягнення довгострокових політичних цілей шляхом координованого використання різних інформаційних каналів, таких як публічна дипломатія, медіа, аналітичні звіти та кібербезпека. Успішна стратегічна комунікація сприяє створенню позитивного іміджу країни, забезпечує контроль над наративами та зміцнює національну безпеку, особливо в умовах глобальної політичної нестабільності.

Крім того, стратегічні комунікації виступають бар'єром проти дезінформації та інформаційних атак з боку інших держав та недержавних акторів. Вони допомагають урядам адаптуватися до нових викликів, зокрема

тих, які виникають у цифровому середовищі, де інформація поширюється миттєво, і неправдива інформація може завдати серйозної шкоди суспільству. Завдяки таким інструментам, як кризові комунікації та аналіз громадської думки, держави здатні оперативно реагувати на виклики та забезпечувати стійкість до зовнішніх впливів.

Таблиця 2.1. Основні інструменти стратегічних комунікацій

Інструмент	Визначення
Інформаційні операції	Комплекс заходів, спрямованих на збір, аналіз, управління та поширення інформації для досягнення стратегічних цілей, у тому числі протидії дезінформації.
Психологічні операції	Використання методів психологічного впливу на громадянське населення або вороже середовище з метою впливу на їхні переконання, емоції, мотивацію та поведінку.
Цивільно-військове співробітництво	Співпраця між військовими структурами та цивільними організаціями для забезпечення комунікації, координації та досягнення спільних цілей у кризових ситуаціях.
Публічна дипломатія	Інформаційна діяльність, спрямована на встановлення та підтримку міжнародних відносин з громадськістю інших країн через культурні, академічні, медійні зв'язки.
Зв'язки з громадськістю	Управління комунікацією між організацією та громадськістю для створення позитивного іміджу, інформування про діяльність і формування суспільної думки.

Джерело: складено автором.

Інформаційні операції – це систематичний процес збору, аналізу та розповсюдження інформації для впливу на прийняття рішень, настрої та дії противника або аудиторії. Вони включають в себе різноманітні заходи, які можуть бути спрямовані на захист власного інформаційного простору, маніпулювання інформацією, створення дезінформації, а також на вплив на супротивника через медіа, соціальні мережі та інші канали зв'язку. В умовах гібридної війни, де кордони між військовими і цивільними методами впливу часто розмиваються, інформаційні операції є важливою складовою

забезпечення національної безпеки. Використання інформаційних операцій здійснюється через різні канали комунікації, включаючи масмедіа, соціальні мережі, а також спеціалізовані платформи. Основними інструментами можуть бути дезінформація, пропаганда, інформаційна війна та контрдезінформаційні заходи. Важливо, що інформаційні операції зазвичай мають подвійне призначення: вони можуть не тільки захищати власні інформаційні ресурси, але й впливати на ворога, підриваючи його впевненість та змушуючи його приймати помилкові рішення. У сучасних умовах ці операції часто поєднуються з кібератаками, спрямованими на порушення роботи інформаційних систем ворога або держави, що є об'єктом агресії.

Прикладом застосування інформаційних операцій є події під час російсько-української війни. Росія активно використовувала пропаганду та дезінформаційні кампанії для впливу на українське населення і міжнародну спільноту. Вона поширювала фальшиві новини про події на Донбасі, дискредитувала українське керівництво, намагалася розколоти українське суспільство через соціальні мережі та медіа. Водночас Україна успішно застосувала контрдезінформаційні заходи, мобілізувавши громадянське суспільство та міжнародних партнерів для боротьби з пропагандою. Українські інформаційні операції включали активну комунікацію через соціальні медіа, де громадськість і державні органи швидко спростовували неправдиві заяви та підтримували єдність населення.

Під час анексії Криму росією в 2014 році, росія розпочала масштабну інформаційну кампанію як в Україні, так і за кордоном, щоб легітимізувати свої дії та вплинути на громадську думку. Вона використовувала медіаресурси, такі як телеканали RT та Sputnik, для поширення пропаганди про «захист російськомовного населення» і виправдання вторгнення.

Паралельно, у соціальних мережах та через спеціалізовані сайти розповсюджувалися фейкові новини про нібито «неонацистів» у Києві та фальшиві історії про насильство щодо російськомовних жителів. Це було частиною стратегії для створення паніки і збільшення внутрішньої підтримки

анексії серед населення Криму та Росії. Дезінформаційні кампанії також мали на меті вплинути на західні країни, переконуючи їх у законності дій Росії. Водночас Росія заблокувала доступ до незалежних українських та міжнародних медіа в Криму, що ускладнило для місцевого населення доступ до об'єктивної інформації. Такий підхід дозволив Росії контролювати інформаційний простір та маніпулювати думкою як всередині країни, так і за її межами.

Психологічні операції (ПсО) – це цілеспрямовані дії, спрямовані на вплив на психіку, переконання, емоції та поведінку людей з метою досягнення стратегічних військових, політичних або соціальних цілей. Вони використовуються для того, щоб змінити сприйняття супротивника, знизити його моральний дух, підірвати підтримку серед населення або змусити ворога прийняти не вигідні рішення. Ці операції можуть бути спрямовані як на противника, так і на власне населення для підтримки бойового духу та згуртування. Психологічні операції є ключовим інструментом у сучасних конфліктах, де вплив на масову свідомість має важливе значення.

Застосування психологічних операцій відбувається через різні методи, такі як поширення пропаганди, дезінформація, обмеження доступу до альтернативних джерел інформації, створення психологічного тиску через загрози або демонстрацію сили. Вони часто включають створення фальшивих повідомлень або образів, спрямованих на деморалізацію ворога, поширення чуток і страхів серед населення, використання психологічного тиску через затримки комунікацій або контроль за медіа. Психологічні операції можуть також підтримуватися за допомогою кібератак, блокування інтернету або іншої інфраструктури, що створює додатковий психологічний тиск на людей.

Прикладом психологічних операцій є тактика, яку використовувала Росія під час війни на Донбасі. Через поширення дезінформації та фейкових новин про українські військові дії російські сили намагалися деморалізувати як українських військових, так і мирних жителів у зоні конфлікту. Були створені історії про жорстокі злочини, нібито скоєні українськими військовими, що мало на меті викликати страх і розбрат серед населення. Окрім цього,

застосовувалися методи залякування через постійні обстріли та демонстрацію сили з боку сепаратистів і російських військ, що мало на меті посіяти паніку і психологічний тиск на українські збройні сили, знизити їхню бойову готовність і бойовий дух.

Ще один приклад – кампанія США під час війни у В'єтнамі, коли американські війська використовували листівки, радіопередачі та інші медіа, щоб впливати на настрої північно-в'єтнамських солдатів і цивільного населення. Листівки часто закликали ворога здаватися, обіцяли гарне поводження з полоненими або намагалися створити сумніви щодо моральності їхньої боротьби. Ці дії сприяли деморалізації частини супротивника та підживляли підтримку серед населення [89].

Цивільно-військове співробітництво (CIMIC) – це стратегічна взаємодія між військовими силами та цивільними структурами, зокрема органами влади, міжнародними організаціями, неурядовими організаціями (НУО) та місцевим населенням. Метою такої співпраці є забезпечення взаєморозуміння та координації для досягнення спільних цілей у кризових ситуаціях, таких як війна, гуманітарні катастрофи, конфлікти або відновлення після конфлікту. CIMIC дозволяє оптимізувати використання ресурсів, знизити напругу між цивільним населенням та військовими, а також забезпечити ефективне управління у складних умовах. Це співробітництво стає особливо важливим в умовах гібридних загроз, коли цивільні та військові операції часто переплітаються.

Основними функціями цивільно-військового співробітництва є забезпечення гуманітарної допомоги, сприяння відновленню інфраструктури, підтримка громадянських інститутів, а також участь у спільних операціях щодо безпеки. CIMIC дозволяє військовим краще розуміти потреби цивільного населення, а цивільним структурам – адаптувати свої дії до військових умов. Така взаємодія може включати спільне планування, надання медичної допомоги, організацію евакуації, відновлення шкіл та лікарень, а також організацію спільних заходів для підвищення безпеки та стабільності. Зазвичай,

співпраця організовується через спеціальні підрозділи CIMIC у військових структурах, які мають завдання координувати взаємодію з цивільними партнерами.

Прикладом цивільно-військового співробітництва є дії НАТО в Афганістані в рамках Міжнародних сил сприяння безпеці (ISAF). Військові НАТО тісно співпрацювали з цивільними організаціями та місцевими лідерами для відновлення пошкодженої інфраструктури, відновлення електропостачання, забезпечення гуманітарної допомоги та медичного обслуговування місцевого населення. Наприклад, військові інженери допомагали будувати дороги та мости, які були необхідні як для військових операцій, так і для цивільного використання. CIMIC також включало навчання місцевих фахівців для подальшого управління проектами відновлення після того, як військові залишать регіон.

Ще одним прикладом є сучасна війна в Україні. В умовах війни українські військові сили активно взаємодіють з цивільними органами влади та НУО для забезпечення гуманітарної допомоги, евакуації мирного населення з небезпечних зон, а також для відновлення інфраструктури, зруйнованої під час бойових дій. Взаємодія між військовими та цивільними органами дозволяє ефективно координувати дії у сфері безпеки, розмінування територій, забезпечення медичних і продовольчих потреб населення. Це співробітництво також важливе для швидкого реагування на загрози, включаючи кібератаки та інші невоєнні форми загроз у сучасних гібридних конфліктах.

Публічна дипломатія – це діяльність держави, спрямована на вплив на громадську думку та політичні еліти інших країн з метою просування власних національних інтересів. Основною метою публічної дипломатії є зміцнення позитивного іміджу держави, підвищення довіри до її політики та побудова довгострокових дружніх відносин з іншими народами. На відміну від традиційної дипломатії, що включає спілкування між урядами, публічна дипломатія зосереджується на безпосередньому контакті з іноземною громадськістю, використовуючи засоби масової інформації, культурні заходи,

освітні програми та інші інструменти [53].

Застосування публічної дипломатії може включати організацію міжнародних конференцій, культурних обмінів, мовних курсів, виступів публічних лідерів, підтримку неурядових організацій, що працюють на благо іноземних громад. Держави також використовують засоби масової інформації, як-от новинні агентства та соціальні мережі, для поширення інформації про свою культуру, політичні погляди та економічні досягнення. Публічна дипломатія дозволяє державам долати бар'єри, спричинені політичними конфліктами, і будувати позитивний імідж серед іноземної аудиторії навіть в умовах напружених відносин на державному рівні.

Прикладом публічної дипломатії є діяльність США через Американські культурні центри по всьому світу. Вони організовують виставки, кінопокази, навчальні програми та інші заходи, щоб популяризувати американські цінності, культуру та політику. Через публічну дипломатію США прагнуть побудувати довіру серед іноземної молоді, інтелектуальної еліти та широкої громадськості, що в довгостроковій перспективі може зміцнити відносини з іншими країнами.

Ще одним прикладом є Україна, яка активно використовує публічну дипломатію в умовах російської агресії [36]. Міністерство закордонних справ України проводить інформаційні кампанії, спрямовані на міжнародну підтримку України та висвітлення правди про війну. Один з важливих інструментів цієї стратегії – створення англomовних платформ та кампаній у соціальних мережах, таких як #StandWithUkraine. Це дозволяє доносити до іноземної аудиторії факти, що протидіють російській дезінформації, і сприяє формуванню позитивного іміджу України як жертви агресії, що бореться за свободу і демократичні цінності.

Державні органи, що здійснюють публічну дипломатію:

Міністерство закордонних справ (МЗС) – основний орган, що відповідає за розробку та впровадження політики публічної дипломатії. МЗС здійснює контакти з міжнародною спільнотою, організовує інформаційні кампанії, координує діяльність дипломатичних представництв за кордоном і забезпечує

участь країни в міжнародних заходах.

Інститути культурної дипломатії (на кшталт Британської Ради у Великій Британії або Гете-Інституту в Німеччині) – спеціалізовані організації, що займаються просуванням національної культури за кордоном через виставки, освітні програми, конференції, мистецькі заходи та культурні обміни.

Інформаційні агентства та ЗМІ – державні медіа та інформаційні ресурси, такі як Український інститут, що поширюють офіційну позицію держави на міжнародній арені. Вони також здійснюють протидію дезінформації та сприяють формуванню позитивного іміджу країни через мовлення на іноземних мовах.

Національні фонди та неурядові організації – фінансують або організовують програми міжнародних обмінів, стипендії для іноземних студентів, проекти розвитку міжнародної співпраці у сферах науки, культури та освіти.

Публічна дипломатія є важливим інструментом впливу на міжнародну громадську думку і сприяє досягненню національних інтересів держави, особливо в умовах глобальних викликів та гібридних загроз.

Зв'язки з громадськістю (Public Relations, PR) – це комплекс комунікаційних заходів, спрямованих на формування та підтримку позитивного іміджу держави, організації або особи серед громадськості. У сфері державного управління зв'язки з громадськістю використовуються для забезпечення прозорості дій уряду, підтримки його політичних рішень серед населення та міжнародної спільноти, а також для ефективного реагування на кризи або негативні інформаційні впливи. В умовах гібридних загроз PR-інструменти допомагають формувати довіру до державних інституцій і протидіяти дезінформації.

Головним завданням зв'язків з громадськістю є побудова довгострокових відносин з різними аудиторіями: населенням, міжнародними партнерами, медіа, громадськими організаціями та іншими стейкхолдерами. PR-кампанії можуть включати різні заходи – від пресконференцій і публічних заяв до організації

соціальних ініціатив, заходів на підтримку урядових політик та активної присутності у соціальних мережах. У кризові моменти зв'язки з громадськістю забезпечують стабільність комунікації між урядом та громадянами, допомагаючи уникнути паніки та спрямовувати суспільну увагу в потрібному напрямку.

Таким чином, використання цих інструментів у стратегічних комунікаціях дозволяє державам ефективно реагувати на виклики, зберігати внутрішню стабільність та зміцнювати міжнародні позиції в умовах гібридних загроз [109].

2.3. Феномен стратегічних комунікацій України в умовах повномасштабної війни з РФ

Понад десять років тому, у лютому 2014 року, росія розпочала війну проти України. На той час анексію Автономної Республіки Крим та окупацію окремих районів Донецької й Луганської областей сприймали здебільшого як «агресію». Хоча це викликало осуд у всьому світі, реакція не була достатньо рішучою. Військові дії вже тоді набирали обертів, але росія також активно діяла на інших фронтах, прагнучи психологічно і морально розколоти українське суспільство зсередини.

У квітні 2014 року сепаратистські угруповання та російські військові без розпізнавальних знаків захопили адміністративні будівлі в Донецькій і Луганській областях. На захоплених територіях були створені терористичні квазідержавні утворення, за допомогою яких російські війська намагалися силою встановити контроль над частиною суверенної території України.

З початком бойових дій на Донбасі Збройними Силами України довелося діяти в умовах, коли їхнім противником були нерегулярні збройні формування. Ці групи регулярно отримували підкріплення як живою силою, так і озброєнням та іншими ресурсами з території російської федерації. Ворог застосовував партизансько-диверсійну тактику, часто ховаючись серед місцевого мирного населення і використовуючи його як прикриття.

Продовжуючи розвиток конфлікту, росія все більше загострювала свою інформаційну кампанію, намагаючись змінити світове сприйняття війни та дискредитувати Україну на міжнародній арені. Стратегічні комунікації стали ключовим елементом цього конфлікту. Російська федерація вдавалася до потужної пропагандистської машини, яка не тільки впливала на внутрішню аудиторію, але й намагалася маніпулювати західною громадською думкою. Дезінформація, фейкові новини та перекручування фактів стали звичними інструментами російської пропаганди, метою якої було виправдати свої агресивні дії та звинуватити Україну в провокуванні конфлікту.

З 2014 року росія активно шукала і використовувала слабкі місця в українському суспільстві для посилення своєї гібридної війни. Одним із головних вразливих місць була єдність українського суспільства, що перебувала під загрозою через історичні та політичні розбіжності. Особливо гостро це проявлялося у питаннях мови, культури та геополітичних орієнтирів, що створювало внутрішні розколи. Росія спробувала використати ці чинники для розпалювання внутрішніх конфліктів, зокрема, штучно створюючи та підтримуючи поділ між сходом і заходом України [88] (див. Додаток Б).

Крім того, проблема формування національної ідентичності залишалася болючою темою для багатьох українців. Відсутність чіткої, єдиної ідентичності, яка б об'єднувала всіх громадян, відкривала двері для російської пропаганди та дезінформації, що намагалася маніпулювати свідомістю людей, пропонуючи альтернативні ідеологічні концепти, засновані на «спільній історії» чи «братерстві народів». Це сприяло тому, що частина населення виявляла сумніви щодо західного курсу країни та європейської інтеграції, що, в свою чергу, ставало підґрунтям для виникнення проросійських настроїв.

Росія також успішно експлуатувала економічні труднощі та політичну нестабільність в Україні, яка після Революції гідності перебувала в стані трансформацій. Вона використовувала різноманітні засоби тиску, включаючи енергетичну залежність, економічні санкції, та підтримку корумпованих політиків і бізнесменів, які просуvalи російські інтереси. Усі ці фактори разом

підривали спроможність України діяти як єдина держава та збільшували ризики її дестабілізації зсередини.

Таким чином, російська стратегія гібридної війни полягала у пошуку та використанні цих соціальних, політичних та економічних слабких місць для посилення розколу в українському суспільстві, з метою зниження його здатності до єдиного і ефективного опору. Спроби підризу національної ідентичності та єдності залишали Україну вразливою до зовнішнього впливу та подальших атак на її суверенітет. Використовуючи різноманітні засоби та способи ведення війни, конфлікт, який розпочала росія у лютому 2014 року, почали називати «гібридною війною». А що ж вважають за гібридну війну? Гібридна війна – це тип війни, який включає в себе комплекс стратегію, що інтегрує військові дії з невійськовими тактиками для досягнення політичних або стратегічних цілей. Характеризується поєднанням звичайних військових операцій, кібервійни, психологічної війни та тактик невидимої війни. Основа гібридної війни – виявлення та використання слабких місць супротивника, включаючи соціальні розколи та політичні нестабільності. Цілісно ця стратегія направлена на дестабілізацію внутрішнього стану супротивника, знижуючи його здатність протистояти зовнішнім втручанням, при цьому використовуючи синергію різних методів ведення війни для максимізації свого впливу на суперника.

У цих умовах Україна змушена була реагувати. Зрозуміло, що першочерговим завданням було втримати власні території за допомогою військової сфери, армії. Проте, ще одним, не менш важливим елементом цієї війни стали стратегії комунікації, щоб протидіяти російській дезінформації та забезпечити підтримку міжнародної спільноти. Стратегічні комунікації України набули особливої значущості, коли постало питання консолідації українського суспільства та залучення міжнародної допомоги для протидії агресору. Важливим елементом стало поширення правдивої інформації про ситуацію на фронті та військові злочини російської армії.

З огляду на таку ситуацію, ми можемо констатувати, що в Україні була створена так звана стратегічна комунікаційна система в умовах воєнного стану,

причому вона розвивалась разом із розвитком конфлікту між росією та Україною. Безперечно, у плануванні стратегічних комунікацій провідну роль відіграють Президент України та його Офіс, а також урядові та представницькі владні структури, які забезпечують формування інформаційного порядку денного на внутрішньому та зовнішніх рівнях. Враховуючи те, як стратегічні комунікації розвивались впродовж війни, вони почали відігравати не менш важливу роль, ніж Збройні Сили України у веденні війни. Спробуємо розібрати те, як влаштована система стратегічних комунікацій в Україні станом на зараз.

Таблиця. 2.2. Система стратегічних комунікацій в Україні на державному рівні.

Компоненти	Характерні точки доступу	
	внутрішній рівень	зовнішній рівень
Інформаційні операції	Міністерство інформаційної політики, Служба безпеки України (СБУ), Центри стратегічних комунікацій	Посольства, військові аташе, міжнародні медіа-центри, іномовлення
Психологічні операції	Міністерство оборони України, Генеральний штаб, військові частини	Військові місії за кордоном, представництва в НАТО
Цивільно-військове співробітництво	Міністерство оборони, органи місцевого самоврядування, Нацгвардія	Участь у миротворчих місіях, співпраця з ООН, ОБСЄ, міжнародними партнерами та міжнародними організаціями
Публічна дипломатія	Офіс Президента, Кабінет Міністрів, Міністерство закордонних справ (МЗС)	Посольства, дипломатичні представництва, міжнародні форуми та саміти
Зв'язки з громадськістю	Офіс Президента, Кабінет Міністрів, прес-служби міністерств, державні ЗМІ	Прес-служби посольств, співпраця з міжнародними медіа та інформаційними агентствами

Джерело: складено автором.

Інформаційні операції стали ключовим елементом української стратегії, спрямованої на боротьбу з російською пропагандою. В умовах війни Україна зосередилася на таких завданнях:

- Протидія фейковим новинам та дезінформації. Системи моніторингу інформаційного простору (наприклад, створені Міністерством інформаційної політики та Центром стратегічних комунікацій) працюють над виявленням фейків та оперативним їх спростуванням.
- Розвиток іномовлення. Українські ЗМІ та платформи, такі як «Укрінформ», а також англomовні джерела, інформують міжнародну аудиторію про ситуацію на фронті, військові злочини росії та гуманітарну кризу.
- Активація кібероборони. Інформаційна безпека стає одним із ключових напрямків, де залучені СБУ та спеціалізовані кібервійська.

Особливо ефективними стали ініціативи України щодо створення єдиної інформаційної платформи для координації всіх комунікаційних зусиль як на державному, так і міжнародному рівні. Сюди входили офіційні виступи президента, міністрів, дипломатичних представників, а також активна співпраця з міжнародними медіа, що дозволило донести правду про агресію росії до світової аудиторії.

Важливу роль у цій стратегії відіграв і розвиток цифрової дипломатії та комунікацій через соціальні мережі. Українська влада почала активно використовувати платформи, такі як Twitter, Facebook, Instagram, а також TikTok, для залучення міжнародної спільноти до підтримки українських інтересів. Це дозволило швидко реагувати на нові виклики та забезпечити ефективну протидію російським інформаційним атакам.

Роль психологічних операцій у консолідації суспільства. Україна здійснює системну роботу з психологічної підтримки військових та цивільного населення. Збройні сили України (ЗСУ) впровадили комплексні програми морально-психологічної підтримки, що включають:

- Психологічну підготовку бійців перед та під час виконання завдань.

- Реабілітацію військовослужбовців, які повертаються з фронту.
- Комунікаційні кампанії для підтримки бойового духу та єдності суспільства.
- Окрема увага приділяється роботі з цивільним населенням, яке потерпає від бойових дій, для запобігання паніці та моральному виснаженню.

Цивільно-військове співробітництво відіграє важливу роль у підтриманні довіри між військовими та місцевими громадами. Основні завдання:

- Координація дій військових із місцевими адміністраціями для забезпечення гуманітарної допомоги в зонах конфлікту.
- Проведення спільних заходів із місцевими громадами з метою підвищення рівня довіри до державних інституцій та військових.
- Участь у міжнародних миротворчих ініціативах, співпраця з ООН, ОБСЄ та міжнародними гуманітарними організаціями.

Публічна дипломатія стала також ключовим інструментом залучення міжнародної допомоги. Держава активно взаємодіє з міжнародною спільнотою через:

- Ініціювання санкцій проти російської федерації на міжнародних форумах.
- Пропагування українського наративу на міжнародних платформах, таких як Генасамблея ООН та Рада Європи.
- Формування коаліції держав для підтримки України у війні.

Зв'язки з громадськістю та інформаційна єдність. На внутрішньому рівні зв'язки з громадськістю зосереджені на таких завданнях:

- Оперативне інформування громадян про ситуацію на фронті та заходи уряду.
- Координація діяльності державних ЗМІ для формування єдиного інформаційного порядку.
- Взаємодія з незалежними медіа для забезпечення прозорості та довіри з боку населення.

На зовнішньому рівні зв'язки з громадськістю спрямовані на:

- Залучення підтримки іноземних ЗМІ та лідерів думок для донесення

правдивої інформації про війну.

- Організацію міжнародних прес-конференцій та медіа-кампаній для протидії російській дезінформації.

Українська система стратегічних комунікацій стала одним із вирішальних інструментів протидії агресії росії та консолідації суспільства. В умовах війни стратегічні комунікації відіграють важливу роль не лише у протидії дезінформації та пропаганді, але й у підтриманні єдності держави та залученні міжнародної допомоги. Поєднання зусиль державних установ, військових та громадянського суспільства дозволяє Україні протистояти викликам цієї війни та забезпечувати стійкість у таких складних умовах.

Під час повномасштабної війни, починаючи з 2022 року стратегічні комунікації України вийшли на новий рівень. Військово-цивільні лідери продовжували активно використовувати інформаційні кампанії для мобілізації внутрішнього спротиву та здобуття дипломатичної і фінансової підтримки на міжнародній арені.

РОЗДІЛ 3.

УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ДО ЧЛЕНСТВА В ЄС:

КОМУНІКАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

3.1. Еволюція європейської інтеграційної політики України

Європейська інтеграція є стратегічним курсом України [17], що визначає її зовнішньополітичні та внутрішні пріоритети. Прагнення стати частиною Європейського Союзу (ЄС) відображає не лише бажання економічного та політичного розвитку, а й намагання забезпечити демократичні цінності, верховенство права та свободу для українського суспільства. Для України європейська інтеграція стала символом стабільності, модернізації та гарантією суверенітету у протистоянні зовнішнім викликам, насамперед агресії з боку російської федерації.

Формування євроінтеграційного курсу розпочалося ще з моменту здобуття незалежності в 1991 році, коли Україна задекларувала свій рух до демократичних стандартів і ринкової економіки. Однак лише після Помаранчевої революції (2004) та Революції Гідності (2013–2014) європейська інтеграція стала основним стратегічним пріоритетом. Підписання Угоди про асоціацію з ЄС [78] та впровадження безвізового режиму стали ключовими кроками на цьому шляху. Вони показали готовність України впроваджувати реформи та відповідати європейським стандартам у різних сферах, включаючи економіку, політику, права людини та верховенство права.

Повномасштабна війна, розпочата росією у 2022 році, суттєво змінила зовнішньополітичні пріоритети України, прискоривши рух до європейських структур [12]. На тлі військової агресії Україна отримала підтримку від Європейського Союзу та подала заявку на членство, яку Брюссель прийняв позитивно, надавши статус кандидата на вступ у червні 2022 року. Війна також консолідувала українське суспільство навколо європейського курсу, підсилюючи прагнення інтегруватися до ЄС як гарантії безпеки та майбутнього розвитку [3].

Досвід євроінтеграції України в умовах війни має справді неповторний характер. Усупереч повномасштабній збройній агресії з боку Росії та зазнаючи значних людських і фінансово-економічних втрат, держава отримала статус кандидата на вступ до Європейського Союзу. Попри виклики, Україна продовжує інтеграційний процес у різних сферах, розвиває співпрацю з ЄС у секторальних напрямках, виконує рекомендації Європейської комісії та впроваджує на практиці положення Угоди про асоціацію. В цілому, еволюції європейської інтеграції України можна окреслити декількома важливими етапами, які представлені у наступній таблиці.

Таблиця 3.1. Етапи європейської інтеграції України.

Етап	Період	Характерні особливості в контексті євроінтеграції
Перший етап	Перші кроки європейської інтеграції: 1991–2004 рр.	Проголошення незалежності та вибір європейського курсу. Укладення Угоди про партнерство та співробітництво (1994). Роль «стратегії багатовекторності» та її вплив на інтеграційні процеси. Політичні обмеження та відсутність чіткої інтеграційної стратегії.
Другий етап	Помаранчева революція і європейський вектор (2004–2013 рр.)	Підвищення інтересу до європейської інтеграції після Помаранчевої революції. Укладення плану дій Україна – ЄС. Гальмування реформ та корупційні проблеми: втрачені можливості інтеграції. Відмова Януковича від підписання Угоди про асоціацію (2013) та її наслідки.
Третій етап	Євромайдан та новий етап інтеграційної політики (2014–2019 рр.)	Революція Гідності: соціальний та політичний запит на європейську інтеграцію. Угода про асоціацію з ЄС (2014) та її ратифікація. Виконання Угоди про асоціацію: політичні та економічні реформи. Запровадження безвізового режиму (2017) та його значення.
Четвертий етап	Україна в умовах повномасштабної війни та посилення євроінтеграційного курсу (2020 – теперішній час)	Роль війни з росією у прискоренні євроінтеграційних процесів. Подання заявки на членство в ЄС (лютий 2022 року). Надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС (червень 2022 року). Основні вимоги ЄС та реформи, необхідні для вступу. Виклики та перспективи вступу: енергетична, економічна та військова співпраця з ЄС.

Джерело: складено автором.

Перший етап. Проголошення незалежності України у 1991 році стало початком її зовнішньополітичного шляху, який вимагав визначення стратегічних пріоритетів. Після розпаду Радянського Союзу країна опинилася на перехресті між пострадянським простором та західною цивілізацією. Новоутворена держава оголосила про прагнення побудувати демократичне суспільство та ринкову економіку, що зумовило її орієнтацію на європейські цінності та поступове налагодження співпраці з Європейським Союзом (ЄС). Перші заяви про необхідність інтеграції до європейських структур з'явилися ще у перші роки незалежності, але цей курс був нерішучим та суперечливим [51].

У 1994 році Україна зробила перший значний крок на шляху до інтеграції з ЄС, підписавши Угоду про партнерство та співробітництво (УПС) [79]. Цей документ заклав основу для політичного діалогу та економічної співпраці між Україною та ЄС. УПС передбачала поступову інтеграцію України до європейських ринків та сприяння реформам у внутрішніх політиках. Хоча ця угода не визначала чіткого курсу на повноправне членство в ЄС, вона стала символом початку євроінтеграційного процесу та відкрила можливості для подальшої співпраці. Проте реалізація положень УПС просуvalася повільно через політичні та економічні труднощі, з якими стикалася країна у цей період.

На зовнішньополітичному рівні Україна намагалася балансувати між Європою та пострадянським простором, дотримуючись так званої «стратегії багатовекторності». Ця концепція полягала у підтримці партнерських відносин як із західними країнами, так і з росією та СНД. Такий підхід, попри його прагматизм, суттєво обмежував можливості для глибокої інтеграції до європейських структур. Політичні еліти намагалися уникати різких рухів у бік Європи, побоюючись погіршення відносин із росією. У результаті, політика багатовекторності сповільнювала процес реформ і знижувала темпи наближення України до європейських стандартів.

Ключовою проблемою цього періоду була відсутність чіткої та послідовної інтеграційної стратегії. Часті зміни урядів та внутрішні політичні кризи заважали Україні зосередитися на виконанні євроінтеграційних завдань.

Економічні труднощі та корупція також ставали серйозними перешкодами на шляху до реформ, необхідних для інтеграції з ЄС. Крім того, в українському суспільстві не було сформовано широкого консенсусу щодо стратегічного курсу на європейську інтеграцію, що створювало розбіжності у зовнішній політиці держави.

Попри ці обмеження, період 1991–2004 років став важливим етапом у формуванні основ євроінтеграційної політики. Він заклав інституційні та правові рамки для співпраці з ЄС, які у майбутньому дозволили Україні просуватися до підписання Угоди про асоціацію та впровадження більш амбітних реформ. Однак цей період також виявив слабкості та виклики, які довелося долати у наступні роки для прискорення інтеграційного процесу.

Другий етап. Помаранчева революція 2004 року стала переломним моментом у зовнішньополітичному курсі України, суттєво підвищивши суспільний інтерес до європейської інтеграції. Масові протести проти фальсифікацій на президентських виборах та приходу до влади проросійських сил показали, що значна частина суспільства прагне демократичних змін та європейських цінностей. Перемога демократичних сил, зокрема обрання Віктора Ющенка президентом, означала декларування нового вектора розвитку держави, спрямованого на інтеграцію до Європейського Союзу (ЄС). Це відображалось у зовнішній політиці країни та урядових ініціативах, спрямованих на поглиблення співпраці з ЄС.

Одним із ключових результатів нової політики стало укладення плану дій Україна – ЄС у 2005 році. Цей документ мав на меті зміцнення політичного та економічного діалогу, сприяння реформам та поступове наближення законодавства України до європейських норм. План дій також передбачав співпрацю у сфері безпеки, прав людини та верховенства права. Проте він не містив чітких гарантій майбутнього членства України в ЄС, що викликало розчарування серед частини українських еліт та суспільства. Попри це, реалізація плану дій стала важливим кроком у поглибленні зв'язків між Україною та ЄС, закладаючи основу для подальшого підписання Угоди про

асоціацію.

Проте, незважаючи на амбітні плани та початкову підтримку реформ, на практиці процес європейської інтеграції стикався з гальмуванням реформ та проблемами корупції. Українська політична система залишалася нестабільною, що заважало реалізувати довгострокові стратегічні плани. Урядові ініціативи часто не отримували належної підтримки в парламенті, а боротьба за владу між політичними елітами перешкоджала проведенню глибоких реформ. Крім того, корупція та слабкі інститути стримували економічний розвиток і викликали критику з боку європейських партнерів. У результаті цього втрачені можливості стали очевидними, а євроінтеграційний процес втратив динаміку.

Кульмінацією цього періоду стала відмова президента Віктора Януковича у листопаді 2013 року від підписання Угоди про асоціацію з ЄС, що була підготовлена та узгоджена сторонами. Ця угода відкривала шлях до політичної та економічної інтеграції України з ЄС та передбачала значні економічні вигоди для країни. Однак тиск з боку росії, яка пригрозила торговельними санкціями та економічним тиском, змусив Януковича ухвалити рішення про призупинення євроінтеграції. Це викликало масштабні протести по всій країні, відомі як Євромайдан, які згодом переросли у Революцію Гідності.

Наслідки відмови від підписання Угоди про асоціацію виявилися драматичними. Політична криза призвела до масових протестів, повалення режиму Януковича та радикальної зміни зовнішньополітичного курсу України. У суспільстві зміцніло переконання, що інтеграція до ЄС є не лише політичним пріоритетом, а й гарантією демократичного розвитку та незалежності країни. Ці події також стали поворотним моментом у відносинах з росією, що згодом призвело до анексії Криму та початку війни на сході України.

Третій етап. Революція Гідності стала переломним моментом в історії України та ознаменувала новий етап її європейської інтеграції. Протести, що почалися наприкінці 2013 року як реакція на відмову уряду Віктора Януковича підписати Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, переросли в масштабний суспільний рух за демократичні зміни та орієнтацію на європейські

цінності. Революція Гідності відображала не лише протест проти корупції та авторитарного режиму, а й соціальний та політичний запит на інтеграцію з Європою як шлях до модернізації країни та побудови правової держави. Зміна влади в Україні у 2014 році відкрила нові можливості для реалізації євроінтеграційного курсу [65].

Першим важливим кроком після Революції Гідності стало підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 році, яка остаточно закріпила європейський вибір країни. Угода мала на меті створення зони вільної торгівлі та поступове приведення українського законодавства у відповідність до стандартів ЄС. Процес ратифікації Угоди завершився у вересні 2017 року, коли всі держави-члени ЄС остаточно її затвердили, попри політичні виклики та опір деяких країн. Цей документ закріпив новий формат відносин України з ЄС, поглибивши політичне партнерство та економічну інтеграцію [50].

Протягом цього періоду Україна розпочала виконання ключових реформ, передбачених Угодою про асоціацію, щоб відповідати європейським стандартам у різних сферах. Основні реформи були спрямовані на боротьбу з корупцією, реформування судової системи, модернізацію економіки та енергетичного сектору, а також поліпшення адміністративного управління. Було створено нові антикорупційні інституції, зокрема Національне антикорупційне бюро (НАБУ) та Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК). Крім того, важливі зміни відбулися у банківському секторі та енергетичній сфері, що дозволило підвищити економічну стійкість країни.

У 2017 році Україна досягла ще одного важливого успіху на шляху інтеграції з ЄС – запровадження безвізового режиму [1]. Це рішення стало вагомим символом визнання зусиль України у проведенні реформ і посилення демократичних стандартів. Безвізовий режим дозволив українським громадянам подорожувати до країн Шенгенської зони без необхідності оформлення віз на короткостроковий період. Це не лише полегшило контакти між людьми, а й сприяло поглибленню культурних, наукових та економічних зв'язків між Україною та ЄС. Безвізовий режим став важливим кроком у процесі

європейської інтеграції, сприяючи зміцненню відчуття приналежності України до європейської спільноти.

Четвертий етап. Повномасштабна війна, розпочата росією у лютому 2022 року, суттєво вплинула на прискорення євроінтеграційних процесів в Україні. Агресія з боку росії остаточно закріпила курс України на інтеграцію з Європейським Союзом (ЄС) як гарантію безпеки та сталого розвитку. У цих умовах європейська інтеграція набула нового значення не тільки як зовнішньополітичний пріоритет, а й як фундаментальний напрямок внутрішніх перетворень, спрямованих на забезпечення суверенітету, стабільності та відбудови країни. Війна консолідувала українське суспільство навколо європейських цінностей і значно посилила підтримку курсу на членство в ЄС.

У лютому 2022 року, в умовах активних бойових дій та невизначеності, Україна офіційно подала заявку на членство в ЄС. Цей крок став політичним сигналом не лише для українського народу, а й для міжнародної спільноти щодо непохитного прагнення України бути частиною європейської сім'ї. Через чотири місяці, у червні 2022 року, Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС, що стало важливим кроком на шляху до повноправного членства. Це рішення свідчило про солідарність ЄС з Україною в її боротьбі проти агресії та визнання прогресу, досягнутого у впровадженні реформ, попри складні обставини війни.

3.2. Комунікаційні стратегії уряду України щодо євроінтеграції

У процесі інтеграції з Європейським Союзом уряд України зіткнувся з кількома викликами, які потребували ефективної комунікації. По-перше, євроінтеграційний курс вимагає підтримки як серед громадян, так і серед політичних еліт, оскільки реформи, що проводяться в рамках євроінтеграції, можуть бути складними, довгостроковими та потребувати значних ресурсів. По-друге, збереження громадської підтримки є критично важливим для успіху цих реформ, особливо на тлі війни з росією, яка використовує дезінформацію для

дискредитації європейського курсу України.

Крім того, під час виконання Угоди про асоціацію уряд має інформувати населення про зміни, які відбуваються у рамках цього процесу. Це необхідно для того, щоб громадяни розуміли переваги європейської інтеграції, брали активну участь у впровадженні реформ та довіряли державним інституціям. ЄС також очікує від України прозорості та підзвітності, що вимагає якісної комунікації з громадськістю та міжнародними партнерами. Отож, на сьогоднішній момент варто окреслити ключові ініціативи, які формують порядок денний стратегічних комунікацій України:

- Комунікаційна стратегія з європейської інтеграції на 2018–2021 роки. У 2018 році
- Стратегія комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року
- «Разом діємо. Разом – ми Європа»
- Інформаційна платформа «Євроінтеграційний портал»

Комунікаційна стратегія з європейської інтеграції на 2018–2021 роки. У 2018 році уряд України ухвалив першу комплексну комунікаційну стратегію з євроінтеграції [74]. Її головною метою було формування системного підходу до інформування громадян про переваги європейського курсу та реформи, які проводяться в рамках виконання Угоди про асоціацію з ЄС. Одним із завдань стратегії було підвищення рівня підтримки євроінтеграційних реформ, зокрема роз'яснення механізму функціонування безвізового режиму, запровадженого у 2017 році. У рамках цієї стратегії уряд також прагнув зміцнити прозорість процесів та підвищити рівень довіри до державних інституцій, зокрема через публікацію звітів та регулярні інформаційні кампанії у медіа [37].

Стратегія комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року [67]. Стратегія комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року є ключовим інструментом для формування ефективної взаємодії між урядом та громадськістю в контексті європейського курсу України. Її розробка була зумовлена необхідністю підтримувати

суспільний консенсус щодо євроінтеграційних реформ та протидіяти дезінформаційним атакам, спрямованим проти європейського вибору України. Вона також націлена на те, щоб інформувати громадян про значущість Угоди про асоціацію та впровадження реформ, забезпечуючи прозорість процесів інтеграції та залучення громадськості до обговорення. Ця стратегія є продовженням попередніх ініціатив, спрямованих на підвищення підтримки серед населення, яка після 2022 року досягла рекордного рівня — 92%.

Документ передбачає інтеграцію комунікаційних зусиль на національному та місцевому рівнях, що охоплюють співпрацю з органами влади, громадськими об'єднаннями та бізнесом. Основна увага приділяється не лише розповсюдженню інформації про переваги євроінтеграції, а й формуванню спільного інформаційного простору, який би відображав прогрес України у виконанні Угоди про асоціацію. Для цього запроваджено платформи, такі як «Пульс Угоди» [71] та «Євроінтеграційний портал» [11], що дозволяють громадянам слідкувати за ходом реформ.

Крім того, стратегія наголошує на важливості протидії дезінформації та інформаційним атакам з боку росії, які намагаються дискредитувати європейський курс. В умовах гібридної війни особливу увагу приділено розвитку медіаграмотності та формуванню довіри до реформ. Документ також включає плани з проведення національних інформаційних кампаній та регулярних соціологічних досліджень для оцінки суспільного ставлення до євроінтеграції, що дозволить коригувати підходи відповідно до поточних потреб та викликів.

Європейський Союз разом із урядом України запустив комунікаційну кампанію «Разом діємо. Разом ми – Європа», щоб продемонструвати свою підтримку громадянського суспільства та незалежних медіа в Україні. Кампанія, офіційно оголошена 3 травня 2024 року у Всесвітній день свободи преси, спрямована на висвітлення ролі громадських організацій та ЗМІ у забезпеченні стійкості України та відбудови країни після війни. ЄС підкреслює важливість свого партнерства з українським суспільством у боротьбі за демократичні

цінності та підтримку реформ, необхідних для адаптації до стандартів ЄС.

Кампанія «Разом діємо. Разом ми – Європа» [22] акцентує увагу на кількох ключових напрямках. Одним із основних завдань є популяризація реформ, які наближають Україну до європейських норм та правил, а також мобілізація громад та співпраця між різними групами громадянського суспільства. Важливим напрямом також є підтримка найуразливіших груп населення, включаючи психологічну допомогу, та підкреслення ролі незалежних ЗМІ як оплоту боротьби з дезінформацією і фейками, що поширюються російською пропагандою. Кампанія діятиме з травня по липень 2024 року по всій Україні, за винятком окупованих територій та зон бойових дій, і включатиме заходи, такі як інтерактивні сесії, семінари та дискусії.

Запуск цієї кампанії є стратегічним інструментом для підтримки громадянського суспільства та зміцнення довіри до європейського курсу України. Європейський Союз через грантові проєкти надає фінансову допомогу українським громадським організаціям та медіа, що допомагає їм у просуванні реформ та підтримці соціально вразливих верств населення. У цей складний для країни час ефективна комунікація стає запорукою підтримки реформ і посилення співпраці з європейськими партнерами на шляху до членства в ЄС.

Інформаційна платформа «Євроінтеграційний портал» стала ключовим інструментом комунікації між урядом та громадянами, забезпечуючи доступ до актуальної інформації про хід виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Цей портал виконує функцію централізованого джерела, де громадяни, підприємці та інші зацікавлені сторони можуть дізнаватися про прогрес у виконанні реформ та співпрацю з Європейським Союзом. Він також містить новини та аналітичні матеріали, що висвітлюють різні аспекти євроінтеграції, допомагаючи користувачам зрозуміти важливість змін, які відбуваються у країні. Цей онлайн-ресурс має на меті підвищити обізнаність про європейський курс України, одночасно сприяючи формуванню довіри до державних інституцій та залученню громадян до підтримки реформ.

Особливу увагу «Євроінтеграційний портал» приділяє прозорості та

підзвітності. На ньому регулярно публікуються звіти про виконання Угоди про асоціацію, що дозволяє громадянам та бізнесу слідкувати за конкретними досягненнями та виявляти проблемні моменти у процесі реформ. Це допомагає не тільки інформувати населення, але й залучати громадянське суспільство та експертні кола до обговорення та аналізу євроінтеграційних процесів. Окремі розділи порталу присвячені ключовим реформам у різних секторах, зокрема у правовій сфері, економіці, екології та енергетиці, що дозволяє бізнесу краще адаптуватися до нових умов роботи відповідно до європейських стандартів.

Крім того, платформа відіграє важливу роль у комунікації із зовнішніми партнерами та інвесторами, демонструючи послідовність України у виконанні євроінтеграційних зобов'язань. В умовах війни «Євроінтеграційний портал» також допомагає боротися з дезінформацією та пропагандою, поширюючи об'єктивні дані про співпрацю з ЄС та досягнуті результати. Такий підхід сприяє формуванню позитивного іміджу України як надійного партнера, що послідовно впроваджує європейські стандарти та зміцнює зв'язки з європейською спільнотою. Портал виступає не тільки джерелом інформації, але й важливим майданчиком для обговорення реформ і подальших кроків інтеграції з ЄС.

3.3. Євроінтеграція України: громадська думка та аналіз медіа (контент-аналіз з елементами івент-аналізу)

Громадська думка та медіа відіграють одну з ключових ролей у стратегічних комунікаціях України в процесі євроінтеграції. Успіх інтеграційного процесу значною мірою залежить від того, наскільки громадяни розуміють і підтримують реформи, що проводяться відповідно до європейських стандартів. Засоби масової інформації відіграють ключову роль у формуванні позитивного сприйняття євроінтеграційних змін, забезпечуючи прозорість процесу та пояснюючи його переваги. Водночас ЗМІ виконують важливу функцію у боротьбі з дезінформацією, яка спрямована на підриг довіри до

європейського курсу та державних інституцій.

Метою цього підрозділу є дослідження впливу ключових подій євроінтеграції на громадську думку та те, як ці події були висвітлені у медіа. Використовуючи івент-аналіз, буде вивчено, як комунікаційні зусилля української влади та медіа вплинули на сприйняття важливих етапів євроінтеграції за період 2022–2024 років.

Порівняння публікацій є важливим інструментом стратегічних комунікацій, оскільки дозволяє зрозуміти медійний наратив та його відповідність урядовій комунікаційній стратегії. Такий аналіз дає змогу виявити ефективні підходи та прогалини у висвітленні процесів євроінтеграції, оцінити реакцію громадськості та посилити комунікацію з громадянами для підтримки європейського курсу.

Для івент-аналізу подій, пов'язаних з євроінтеграцією України, ми застосуємо ще метод контент-аналізу, який дозволить порівняти, наскільки зміст публікацій про ключові події євроінтеграції відповідає цілям стратегічних комунікацій України. Ключовими подіями є:

- 8 лютого 2022 року – Подання заявки на членство в ЄС.
- 23 червня 2022 року – Отримання статусу кандидата та надання семи рекомендацій Єврокомісії.
- 8 листопада 2023 року – Визнання прогресу у реформах та рекомендація почати переговори про вступ.
- 14 грудня 2023 року – Офіційне рішення Європейської Ради про початок переговорів.
- 21 червня 2024 року – Рада ЄС ухвалила загальну позицію Євросоюзу, включаючи рамкові умови для переговорів про вступ з Україною.

Контент-аналіз з елементами івент-аналізу ключових подій європейської інтеграції України (2022 – 2024 рр..)

1. 28 лютого 2022 року – Подання заявки на членство в ЄС.

Ця подія є вербальною дією стратегічного значення. Український уряд оголосив про свій намір стати частиною ЄС попри складні воєнні умови. Медіа

широко висвітлювали це рішення як крок, що символізує прагнення України інтегруватися в європейську спільноту. Дії та заяви керівництва країни спрямовані на консолідацію суспільства та підвищення довіри до стратегічного курсу на ЄС.

Тип події: вербальна дія (заява уряду).

Реакція ЗМІ: підтримка європейських лідерів, соціальні кампанії в національних медіа.

Таблиця 3.2. Реакція ЗМІ на Подання заявки Україною на членство в ЄС.

Джерело	Терміни для аналізу				
	Членство України в ЄС	Стратегічний вибір	Європейська інтеграція	Підтримка з боку ЄС	Реакція європейських лідерів
Укрінформ [60]	4				
ТСН [27]	6		1		
Інтерфакс [29]	3				
ВВС Україна [32]	7		1	1	2 (позитивна)
Слово і діло [25]	2			1	1 (позитивна)
Українська правда [43]	7			1	1 (позитивна)
Радіо свобода [28]	2			1	1 (позитивна)
Суспільне новини [94]	5			1	1 (позитивна)
РБК-Україна [26]	4				
Загальний результат	40	0	2	5	6 (усі позитивні)

Висновок: аналіз висвітлення подання заявки на членство України в ЄС у провідних українських ЗМІ показав, що основний акцент у новинах було зроблено на самій події подання заявки та її значущості. Термін «Членство України в ЄС» згадується найбільше — 40 разів, що становить 76.9% від загальної кількості згадок. Термін «Європейська інтеграція» зустрічається лише 3.8% разів, що свідчить про мінімальну увагу до цього аспекту. Значна увага надається підтримці з боку ЄС, яка становить 9.6% від загальної кількості згадок. Реакція європейських лідерів фіксується у 6 випадках (11.5%), причому всі вони мають позитивний характер, що відображає загальну підтримку

прагнення України до вступу в ЄС. Таким чином, медіа акцентують увагу на важливості подання заявки як символічного та стратегічного кроку. Висвітлення аспектів європейської інтеграції або стратегічного вибору залишилося в меншості, що свідчить про зосередженість інформаційного простору на ключовій події та позитивній реакції міжнародної спільноти.

2. 23 червня 2022 року – Отримання статусу кандидата та надання рекомендацій.

Ця подія була ключовою в процесі євроінтеграції, адже ЄС офіційно визнав перспективи членства України. Однак із наданням статусу кандидата ЄС поставив перед Україною низку реформ, які стали предметом комунікаційних стратегій уряду та громадських організацій. Медіа висвітлювали не лише досягнення, але й складнощі впровадження необхідних змін.

Тип події: Вербальна кооперативна дія (надання рекомендацій).

Реакція ЗМІ: Позитивні відгуки з акцентом на виклики реформ.

Таблиця 3.3. Реакція ЗМІ на отримання Україною статусу кандидата на членство в ЄС.

Джерело	Терміни для аналізу				
	Членство України в ЄС	Стратегічний вибір	Європейська інтеграція	Підтримка з боку ЄС	Реакція європейських лідерів
Укрінформ [84]				1	1 (позитивна)
TCH [30]			1		1 (негативна)
Chas.News [7]	10		4	1	3 (позитивна)
BBC Україна [33]	1		3	1	1 (нейтральна)
Слово і діло [52]	1		1		
Українська правда [86]				1	1 (позитивна)
Радіо свобода [85]				2	2 (позитивна)
Суспільне новини [62]				1	4 (позитивна)
РБК-Україна [57]	3		6		2 (негативна); 7 (позитивна)
Загальний результат	15	0	15	7	22 (18 позитивна; 3 негативна; 1 нейтральна)

Висновки: аналіз висвітлення надання Україні статусу кандидата на вступ

до ЄС у провідних українських медіа демонструє, що стратегічні комунікації України на внутрішньому рівні зосереджені на інформуванні про політичні досягнення та євроінтеграційні пріоритети. Найбільше згадок стосується теми «Членство України в ЄС» та «Європейська інтеграція», що підкреслює важливість цих питань у суспільному дискурсі.

Реакція європейських лідерів має позитивний характер у більшості випадків, що свідчить про успіхи України в налагодженні міжнародної підтримки. Проте акцент на викликах реформ підкреслює, що стратегічні комунікації мають також зосереджуватися на поясненні необхідності та користі від впровадження європейських стандартів.

Отже, стратегічні комунікації України ефективно демонструють підтримку ЄС, проте потребують подальшого розвитку, щоб більш активно висвітлювати виклики та досягнення в реформуванні країни в контексті євроінтеграції.

3. 8 листопада 2023 року – визнання прогресу у реформах та рекомендація почати переговори про вступ

Єврокомісія визнала прогрес у реформах, що стало підтвердженням ефективності виконання урядом завдань. Національні та міжнародні ЗМІ акцентували увагу на досягненнях у боротьбі з корупцією та адаптації українського законодавства до стандартів ЄС.

Тип події: Вербальна дія з елементами кооперації (рекомендація до переговорів).

Реакція ЗМІ: Підтримка суспільства, активні обговорення у національних медіа.

Висновок: аналіз висвітлення прогресу України у реформах, визнаного Єврокомісією, показує, що найбільшу увагу медіа приділяють темі «Членство України в ЄС», яка згадується 33 рази, що становить 62.3% від загальної кількості згадок. Це підкреслює значущість євроінтеграційного шляху у стратегічних комунікаціях України.

**Таблиця 3.4. Реакція ЗМІ на визнання прогресу реформ
(8 листопада 2023 року).**

Джерело	Терміни для аналізу				
	Членство України в ЄС	Стратегічний вибір	Європейська інтеграція	Підтримка з боку ЄС	Реакція європейських лідерів
Укрінформ [61]	2		1		
New Voice [93]	19		2	2	1 (позитивна)
LB.ua [38]			1		
BBC Україна [15]	2			1	1 (позитивна)
Слово і діло [81]	1		1		1 (негативна)
Європейська правда [70]	2		1	1	
Радіо свобода [16]	2			1	1 (позитивна)
Суспільне новини [46]	3		1	1	1 (позитивна)
РБК-Україна [14]	2		1		3 (нейтральна)
Загальний результат	33	0	8	6	8 (4 позитивна; 3 нейтральна; 1 негативна)

Тема «Європейська інтеграція» згадується 8 разів (15.1%), а «Підтримка з боку ЄС» – 6 разів (11.3%). Це свідчить про акцент на адаптації українського законодавства до стандартів ЄС та важливість підтримки Європейського Союзу у здійсненні реформ.

Реакції європейських лідерів мають переважно позитивний характер (50% згадок), що відображає успішність стратегічних комунікацій уряду України у висвітленні прогресу в боротьбі з корупцією та інших реформах. Однак нейтральні та негативні відгуки вказують на те, що інформаційна кампанія має продовжуватися з акцентом на позитивних зрушеннях та подоланні викликів реформ.

4. 14 грудня 2023 року – Офіційне рішення Європейської Ради про початок переговорів.

Ця подія завершує початковий етап євроінтеграції України. Рішення Європейської Ради про початок переговорів стало предметом широкого обговорення в медіа. Національні медіа зосередили увагу на значенні події для економічного та соціального розвитку країни, а також на перспективах

повноправного членства в ЄС.

Тип події: вербальна кооперативна дія.

Реакція ЗМІ: позитивні відгуки та оцінки перспектив переговорів.

Таблиця 3.5. Реакція ЗМІ на офіційне рішення Європейської Ради про початок переговорів.

Джерело	Терміни для аналізу				
	Членство України в ЄС	Стратегічний вибір	Європейська інтеграція	Підтримка з боку ЄС	Реакція європейських лідерів
Укрінформ [20]	1	1		1	1 (нейтральна)
ТСН [40]	1			1	
УКРНОІВІ [18]	1		4		2 (нейтральна)
Радіо свобода [95]	2		4	1	1 (негативна); 2 (позитивна)
Суспільне новини [21]	1			1	2 (позитивна)
РБК-Україна [31]				1	1 (позитивна)
Загальний результат	6	1	8	5	9 (5 позитивна; 1 негативна; 3 нейтральна)

Висновок: аналіз висвітлення рішення Європейської Ради про початок переговорів у провідних українських медіа демонструє, що основна увага приділяється «Європейській інтеграції», яка згадується 8 разів, становлячи 30.8% від загальної кількості згадок. Це відображає стратегічний акцент на перспективах розвитку країни у європейській спільноті.

Тема «Членство України в ЄС» отримала 6 згадок (23.1%), що підкреслює важливість цієї події для майбутнього України. «Підтримка з боку ЄС» зустрічається у 5 випадках (19.2%), вказуючи на те, що комунікації зосереджуються на демонстрації міжнародної підтримки.

Реакції європейських лідерів мають переважно позитивний характер (66.7%), хоча присутні нейтральні та негативні оцінки. Це свідчить про загалом позитивне сприйняття перспектив переговорів, проте комунікації мають підкреслювати вигоди та враховувати побоювання, що залишаються в інформаційному просторі.

5. 21 червня 2024 року – Рада ЄС затвердила спільну позицію Європейського Союзу, визначивши основні рамкові умови для початку переговорів щодо вступу України.

Ця подія стала важливим етапом у процесі євроінтеграції України, формалізуючи рамкові умови, за якими мають розпочатися переговори про вступ. Рішення Ради ЄС закріпило досягнення попередніх етапів, підтверджуючи готовність Євросоюзу перейти від рекомендацій та попередніх оцінок до повноцінного переговорного процесу. Ухвалення загальної позиції ЄС є ключовим кроком у стратегічних комунікаціях, оскільки воно демонструє не лише прогрес України у виконанні реформ, а й консолідовану підтримку всіх держав-членів Євросоюзу.

Тип події: вербальна кооперативна дія (формалізація умов переговорів).

Реакція ЗМІ: медіа активно висвітлювали рішення Ради ЄС як ще один значний крок на шляху до членства України в ЄС. Національні медіа підкреслювали значення цього рішення для внутрішніх реформ та подальшої співпраці з ЄС.

Таблиця 3.6. Реакція ЗМІ на те, що Рада ЄС ухвалила загальну позицію Євросоюзу, включаючи рамкові умови для переговорів про вступ з Україною.

Джерело	Терміни для аналізу				
	Членство України в ЄС	Стратегічний вибір	Європейська інтеграція	Підтримка з боку ЄС	Реакція європейських лідерів
Укрінформ [6]	2		1		
Євроінтеграційний портал [55]	10		3	1	
УНІАН [72]	2			1	1 (позитивна)
BBC News [54]	1		1	1	1 (позитивна)
Радіо свобода	5		1	1	1 (позитивна)
Еспресо [45]	9				
Суспільне новини [47]	1				
РБК-Україна [4]	1			1	
Загальний результат	31	0	6	5	3 (позитивна)

Висновок: аналіз висвітлення ухвалення Радою ЄС загальної позиції щодо переговорів з Україною у провідних українських медіа показує, що найбільше уваги приділяється темі «Членство України в ЄС», яка згадується 31 раз, що становить 67.4% від загальної кількості згадок. Це підкреслює важливість цього рішення для євроінтеграційного процесу.

Тема «Європейська інтеграція» згадується 6 разів (13%), що свідчить про значущість аспектів адаптації до європейських стандартів. Згадки про «Підтримку з боку ЄС» складають 5 випадків (10.9%), підкреслюючи важливість співпраці та міжнародної підтримки в реформуванні України.

Реакція європейських лідерів здебільшого позитивна (100% від згадок), що демонструє консолідовану підтримку ЄС. Висвітлення цієї події в медіа акцентує увагу на тому, що Україна не лише демонструє прогрес у реформах, але й отримує визнання від ЄС, що є важливим стратегічним досягненням у євроінтеграції.

Висновок

Загальний аналіз висвітлення ключових подій євроінтеграції України у провідних національних та міжнародних медіа показав чіткий акцент на стратегічних досягненнях України та підтримці з боку ЄС. Медіа активно підкреслювали важливість таких рішень, як подання заявки на членство в ЄС (28 лютого 2022 року) та ухвалення Радою ЄС загальної позиції щодо початку переговорів (21 червня 2024 року). Основна увага була спрямована на сам факт руху до ЄС, що підкреслюється значною кількістю згадок про «Членство України в ЄС», яке становить понад 60% від загальної кількості термінів у всіх подіях.

Висвітлення аспектів «Європейської інтеграції» та «Підтримки з боку ЄС» є менш частим, однак вони залишаються значущими, що вказує на важливість адаптації України до європейських стандартів та необхідність продовження реформ. При цьому реакція європейських лідерів, переважно позитивна, вказує на високий рівень підтримки з боку міжнародної спільноти,

що є критично важливим для успішної комунікації уряду України з громадськістю та міжнародними партнерами.

Усе вищезазначене свідчить про ефективність стратегічних комунікацій, але водночас підкреслює необхідність посилення акценту на виклики реформ та їх значущість для стабільного розвитку України. Це допоможе зберегти позитивний імідж країни та забезпечити подальшу підтримку на шляху до повноправного членства в ЄС.

РОЗДІЛ 4.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

4.1. Вплив зовнішніх факторів на формування комунікаційної політики України

Збройна агресія Росії проти України стала безпрецедентним викликом, що кардинально змінив комунікаційну політику країни. Війна змусила уряд переосмислити підходи до комунікації як на внутрішньому, так і на міжнародному рівні, спрямовуючи зусилля на мобілізацію підтримки, протидію дезінформації та підвищення рівня національної безпеки в інформаційному просторі.

Одним із ключових завдань стало забезпечення міжнародної підтримки України. Комунікаційна політика зосередилася на приверненні уваги світової спільноти до жахливих наслідків російської агресії та важливості єдності у протидії агресору. Серед конкретних ініціатив варто відзначити масштабну інформаційну кампанію «Stand with Ukraine», яка активно поширювалася у соціальних мережах і включала емоційні відео, пости та звернення, які викликали підтримку з боку звичайних громадян та політичних лідерів у різних країнах. Президент України Володимир Зеленський регулярно звертався до парламентів провідних держав, закликаючи до посилення санкцій проти Росії, надання військової та фінансової допомоги, і ці звернення транслювалися міжнародними медіа, створюючи ефект глобальної мобілізації.

На внутрішньому рівні комунікаційна політика була спрямована на консолідацію суспільства та підтримку морального духу громадян. Уряд та місцева влада впровадили регулярні брифінги та оперативні повідомлення про ситуацію на фронті. Зокрема, Міністерство оборони України щодня оновлювало інформацію про втрати ворога, успіхи Збройних Сил України та надавало практичні поради щодо дій у випадку загрози. Крім цього, була розроблена

програма «Єдині новини», яка об'єднала основні телеканали для трансляції достовірної інформації та запобігання паніці серед населення.

Протидія дезінформації стала ще одним важливим напрямом. Агресія супроводжувалася масштабними інформаційними атаками з боку Росії, які були спрямовані на підрив довіри до влади та дестабілізацію країни. У відповідь на це Україна створила Центр протидії дезінформації при РНБО, який оперативно спростовував фейки та маніпуляції. Важливу роль відіграв проєкт «StopFake», що аналізував та викривав дезінформацію, поширювану російськими пропагандистськими ресурсами. Активно співпрацювали і з міжнародними партнерами, такими як НАТО та ЄС, з метою посилення інформаційної безпеки та навчання фахівців у сфері боротьби з дезінформацією.

Міжнародна інформаційна кампанія включала також залучення світових знаменитостей і впливових особистостей для поширення інформації про війну. Такі фігури, як Шон Пенн, Анджеліна Джолі та Бен Стіллер, відвідували Україну, спілкувалися з постраждалими та поширювали правдиву інформацію у своїх соціальних мережах, що значно підвищувало обізнаність про ситуацію. Українські дипломати та активісти організовували численні акції підтримки, демонстрації та мистецькі заходи у світових столицях, які допомагали зберігати увагу міжнародної спільноти до України. Агресія Росії змусила Україну не лише боротися на полі бою, але й активно захищати свої позиції в інформаційному просторі. Завдяки виваженій та потужній комунікаційній політиці країна змогла консолідувати міжнародну підтримку, зберегти єдність власного суспільства та ефективно протидіяти інформаційним атакам агресора. По суті, війна росії проти України є вже ключовим фактором, який змусив на 80% вибудовувати стратегічні комунікації таким чином, аби протистояти в першу чергу ворогу. Серед ключових завдань наразі виконуються наступні:

Фокус на національній безпеці та мобілізації міжнародної підтримки. Збройна агресія Росії змусила Україну зосередитися на формуванні комунікаційної політики, яка спрямована на забезпечення підтримки світової спільноти. Висвітлення воєнних злочинів, захисту суверенітету та боротьби за

демократичні цінності стало ключовим компонентом стратегічних комунікацій. Уряду України довелося активно працювати з міжнародними ЗМІ та політиками, щоб інформувати про реальну ситуацію на фронті та закликати до санкцій проти агресора, постачання військової допомоги та гуманітарної підтримки.

Протидія дезінформації та інформаційним атакам. Збройна агресія супроводжується масованими інформаційними атаками з боку Росії, що змусило Україну вдосконалити засоби контрпропаганди та інформаційної безпеки. Важливим завданням комунікаційної політики стало виявлення спрямованих на покращення іміджу України на міжнародній арені. Військова агресія Росії підштовхнула Україну до розвитку систем моніторингу інформаційного простору, створення оперативних кризових комунікацій та ефективного реагування на спроби маніпуляцій і дезінформації.

Внутрішня комунікація та підтримка населення. Збройна агресія вплинула на необхідність посилення внутрішніх комунікацій для підтримки морального духу населення, консолідації суспільства та забезпечення довіри до дій влади. Комунікаційна політика уряду зосереджена на своєчасному інформуванні громадян про безпекову ситуацію, успіхи українських Збройних Сил, заходи з захисту цивільного населення та наданні практичних порад з виживання в умовах війни. Крім того, використовуються різні комунікаційні канали, щоб мотивувати громадян до взаємодопомоги, підтримки волонтерського руху та участі у зміцненні обороноздатності країни.

Розвиток міжнародної інформаційної кампанії. Агресія Росії змусила Україну вивести комунікації на новий рівень через масштабні міжнародні інформаційні кампанії. Мета таких кампаній — донесення правди про війну в Україні до широкої аудиторії у різних країнах, залучення впливових міжнародних медіа, створення та поширення емоційно впливових історій, які демонструють силу духу та стійкість українського народу. Це також включає роботу з впливовими іноземними особами, дипломатами, лідерами думок і знаменитостями для поширення інформації про важливість підтримки України

та об'єднання демократичних держав у боротьбі з агресором.

Міжнародна підтримка та інтеграція з ЄС суттєво вплинули на формування комунікаційної політики України, яка адаптувалася до європейських стандартів та вимог. Уряд працює над тим, щоб донести прогрес у впровадженні реформ та відповідність демократичним цінностям, що відповідає інформаційним запитам та принципам прозорості, встановленим ЄС. Комунікації активно висвітлюють виконання рекомендацій ЄС, як-от зміцнення верховенства права, боротьба з корупцією та реформування судової системи [69].

Позитивні рішення ЄС, такі як надання Україні статусу кандидата та підтримка реформ, значно зміцнили стратегічні комунікації, оскільки ці досягнення підкреслюють довіру європейських партнерів до України. Співпраця з міжнародними інституціями та донорськими організаціями дозволяє ефективно висвітлювати зусилля щодо реформ та залучати ресурси для подальшого розвитку, демонструючи прихильність України до європейського майбутнього.

4.2. Скептики європейської інтеграції України у Європі

Держави-члени ЄС зазвичай не виявляють великого ентузіазму щодо перспективи подальшого розширення Союзу. Це пов'язано з різними факторами: побоюваннями втрат фінансових ресурсів, страхом змін у балансі впливу всередині ЄС, можливим ослабленням європейських інститутів, занепокоєннями щодо міграційних викликів та ризиками для демократичних цінностей. Тому основними рушіями процесу розширення часто є самі країни, які прагнуть приєднатися до ЄС. Успішний рух у цьому напрямку вимагає від них наполегливості, підтримки з боку держав-членів та інституційних структур ЄС, а також незмінної рішучості продовжувати обраний курс [64].

У контексті європейської інтеграції України особливо важливо забезпечити однакову підтримку всіх країн-членів ЄС, оскільки механізм

ухвалення рішень у Євросоюзі базується на принципі консенсусу, зокрема у питаннях розширення. Без схвалення кожної держави-члена прогрес на шляху до вступу може бути заблокований або значно уповільнений. Тому для України є критично важливим працювати над ефективною комунікацією з країнами-скептиками, демонструючи їм значущість членства України в ЄС, її економічний і безпековий потенціал, а також виконання необхідних реформ. Переконавання лідерів цих країн у важливості інтеграції України до європейської спільноти залишається ключовим завданням, від якого залежить майбутнє членство країни в ЄС.

Найбільш важливим моментом у цьому контексті є те, що з початку повномасштабної війни росії проти України і потім подачі заявки України на вступ, підтримка Європейського Союзу зсередини щодо процесів євроінтеграції України та її вступу до євроспільноти збільшувалась. Про це свідчать результати соціологічного опитування Центру Разумкова. Зокрема, від час опитування центру в грудні 2022 року – число респондентів, які були за вступ до ЄС складала 79% від опитаних. У січні 2024 року це число збільшилось на 5% і складає 84%.

Серед тих, хто ставиться скептично та не підтримує вступ України – лише 7%, це менше на один відсоток, ніж у грудні 2022 року.

Серед регіонів найбільша підтримка вступу до ЄС у західного – 91%, 86% – центрального, 78% жителів східного та 74,5% – південного [77].

Підтримка європейської інтеграції України серед держав-членів Європейського Союзу варіюється від активної до стриманої. Нижче представлено класифікацію країн ЄС за рівнем їхньої підтримки вступу України до ЄС:

1. Активна підтримка:

- Польща
- Литва
- Латвія
- Естонія

- Чехія
- Словаччина
- Румунія
- Болгарія
- Словенія
- Хорватія

Ці країни активно виступають за якнайшвидший вступ України до ЄС, надаючи політичну та практичну підтримку.

2. Помірна підтримка:

- Німеччина
- Франція
- Італія
- Іспанія
- Португалія
- Греція
- Бельгія
- Нідерланди
- Люксембург
- Австрія
- Фінляндія
- Швеція
- Данія
- Ірландія
- Мальта
- Кіпр

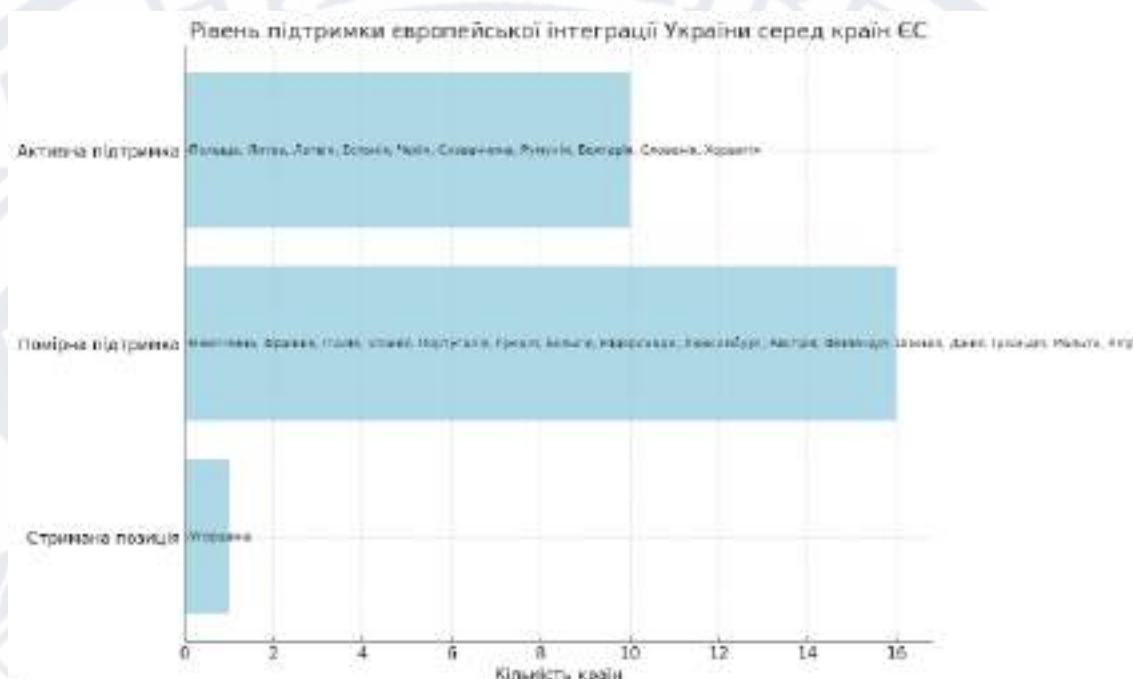
Ці держави загалом підтримують європейську інтеграцію України, але можуть висловлювати занепокоєння щодо певних аспектів, таких як реформи та відповідність критеріям членства.

3. Стримана або негативна позиція:

- Угорщина

Угорщина висловлює стриманість щодо вступу України до ЄС, зокрема через двосторонні питання та внутрішньополітичні міркування.

Рис 4.1. Рівень підтримки європейської інтеграції України серед країн ЄС

Деякі країни Європейського Союзу висловлюють скептицизм щодо вступу України до ЄС. Зокрема, Угорщина неодноразово блокувала євроінтеграційні процеси України, що пов'язано з її занепокоєнням щодо прав угорської меншини на Закарпатті та політичними розбіжностями між урядами двох країн.

Інші держави, такі як Нідерланди та Франція (помірна підтримка), також висловлюють обережність щодо розширення ЄС. Нідерланди, наприклад, мають історію скептицизму до розширення, що пов'язано з внутрішніми політичними настроями та побоюваннями щодо міграції. Франція, зі свого боку, наголошує на необхідності глибшої інтеграції існуючих членів перед прийняттям нових, побоюючись, що розширення може послабити інститути ЄС.

Деякі країни Північної Європи, такі як Данія та Швеція (помірна підтримка), також висловлюють занепокоєння щодо розширення, зосереджуючись на питаннях міграції та економічних наслідках прийняття нових членів. Ці держави наголошують на необхідності виконання Україною

всіх критеріїв членства, особливо в сферах верховенства права та боротьби з корупцією.

Загалом, скептицизм цих країн обумовлений поєднанням внутрішньополітичних факторів, економічних побоювань та занепокоєнням щодо здатності ЄС ефективно інтегрувати нових членів без шкоди для функціонування Союзу.

З метою переконання країн-скептиків підтримати вступ України до ЄС, уряд України може здійснити низку стратегічних кроків:

1. Активна дипломатична робота з урядами країн-скептиків

- Проводити регулярні двосторонні зустрічі на найвищому рівні для обговорення занепокоєнь, зокрема щодо прав національних меншин, економічних ризиків та можливих міграційних хвиль.
- Організовувати офіційні візити представників цих країн до України, щоб вони на власні очі побачили прогрес у реформах та ситуацію в регіонах, які їх турбують.

2. Забезпечення прав національних меншин

- Співпрацювати з країнами, такими як Угорщина, для вирішення спірних питань щодо прав національних меншин, зокрема в освітній та культурній сферах.
- Розробити та імплементувати законодавчі ініціативи, які відповідатимуть європейським стандартам захисту прав меншин, забезпечивши прозорість та залучення представників меншин до обговорень.

3. Посилення антикорупційних реформ і верховенства права

- Демонструвати значний прогрес у боротьбі з корупцією, зокрема через ефективне функціонування антикорупційних органів, прозорість державних закупівель та покарання для високопосадовців, винних у корупції.
- Показати реальні результати судової реформи, які доводять, що судова система України відповідає європейським стандартам.

4. Роз'яснювальна робота про економічні переваги вступу України

- Проводити економічні форуми та презентації, де буде демонструватися потенційна вигода від вступу України до ЄС для економік країн-скептиків, як-от нові ринки збуту, енергетична безпека та можливості для спільних інвестиційних проєктів.
- Показати успішні приклади співпраці України з ЄС, які вже приносять користь, зокрема у сфері сільського господарства, ІТ та відновлюваної енергетики.

5. Зміцнення інформаційної кампанії в країнах-скептиках

- Запустити інформаційні кампанії у ЗМІ та на соціальних платформах цих країн, які висвітлюють прогрес України в реформах, важливість українського ринку для ЄС та переваги членства України для всього Євросоюзу.
- Залучити місцевих лідерів думок, громадських діячів та експертів, які можуть підтримати євроінтеграційні прагнення України та донести правдиву інформацію до населення.

6. Поглиблення співпраці в галузі безпеки

- Акцентувати на важливості України як гаранта безпеки в Східній Європі та її внеску у стримування агресії з боку Росії, що є ключовим для стабільності всього регіону.
- Розширювати співпрацю з країнами-скептиками у військовій та оборонній сферах, пропонуючи спільні навчання, обмін розвідданими та партнерство у сфері кібербезпеки.

7. Підтримка культурного та освітнього обміну

- Розвивати програми культурного обміну, студентські стипендії та спільні наукові проєкти, які зближать Україну з громадянами країн-скептиків та зміцняють культурні зв'язки.
- Просувати українську культуру та історію через заходи у країнах ЄС, підкреслюючи спільні європейські цінності та традиції.

Впровадження цих кроків допоможе зміцнити позиції України та

переконати країни-скептики у важливості її вступу до ЄС, продемонструвавши відповідність України європейським стандартам та взаємовигідні перспективи інтеграції.

4.3. Прогнозування розвитку стратегічних комунікацій в умовах воєнного конфлікту

Подальше зміцнення міжнародних стратегічних комунікацій є ключовим елементом підтримки міжнародної уваги до ситуації в Україні. З огляду на тривалий воєнний конфлікт, Україна повинна зберігати високу динаміку звернень до міжнародної спільноти. Це передбачає регулярні виступи українських лідерів у міжнародних організаціях, таких як ООН, Європейський Союз, НАТО та інших, із закликами про подальшу підтримку та активізацію санкційного тиску на агресора. Важливо продовжувати зустрічі на високому рівні з лідерами країн-партнерів, які сприяють мобілізації економічної, гуманітарної та військової допомоги. Глобальні ЗМІ мають залишатися активними каналами для донесення правдивої інформації про ситуацію в Україні, тому співпраця з ними є пріоритетом.

Крім того, використання нових комунікаційних технологій і платформ є необхідним для забезпечення широкого охоплення аудиторії у світі. Україна повинна впроваджувати сучасні методи цифрової дипломатії, зокрема активно використовувати соціальні мережі, такі як Twitter, Facebook, Instagram, YouTube та TikTok, для миттєвого поширення інформації та залучення уваги молоді та світової громадськості. Це включає створення інтерактивних інфографік, коротких відеороликів та інших візуальних матеріалів, які легко сприймаються та стають вірусними. Застосування цих технологій дозволяє зробити комунікації більш ефективними та привабливими.

Співпраця з міжнародними лідерами думок та інфлюенсерами залишається важливим компонентом зміцнення підтримки України у світі. Відомі громадські діячі, журналісти, артисти та представники бізнесу, які мають

величезний вплив у своїх країнах, можуть стати потужними союзниками України. Залучення таких осіб до інформаційних кампаній, організація зустрічей із ними в Україні або в країнах-партнерах, а також їхнє особисте свідчення про події в Україні сприятиме формуванню позитивного іміджу нашої країни та підвищенню рівня підтримки серед звичайних громадян у різних куточках світу.

Розвиток внутрішніх стратегічних комунікацій в умовах воєнного конфлікту має критичне значення для зміцнення єдності українського суспільства, що є одним з ключових факторів успіху на шляху до європейської інтеграції. Поглиблення комунікації з населенням спрямоване на підвищення морального духу та згуртованості українців у протистоянні агресору. Це передбачає активну роботу уряду зі створення інформаційних повідомлень, які чітко пояснюють стратегічні кроки, досягнення в сфері реформ та європейської інтеграції, а також підкреслюють підтримку з боку Європейського Союзу. Важливо, щоб громадяни розуміли, що євроінтеграція не тільки наближає Україну до ЄС, а й забезпечує економічну та політичну стабільність у майбутньому.

Для досягнення цієї мети необхідно розробляти нові формати інформування громадян. В умовах війни та постійних загроз надзвичайно важливо впровадити сучасні інструменти комунікації, які будуть доступними та оперативними. Наприклад, мобільні застосунки можуть надавати актуальну інформацію про безпекову ситуацію, урядові рішення та євроінтеграційні процеси. Крім того, система SMS-розсилок у кризових ситуаціях дозволить оперативно інформувати населення про важливі події чи загрози. Створення інтерактивних онлайн-платформ для спілкування громадян з урядом забезпечить прозорість у прийнятті рішень і допоможе підвищити довіру до дій влади. Це особливо важливо для посилення підтримки євроінтеграційних зусиль, адже прозорі й зрозумілі комунікації сприятимуть формуванню позитивного сприйняття реформ, необхідних для вступу до Європейського Союзу.

Ось п'ять рекомендацій практичного характеру для розвитку внутрішніх стратегічних комунікацій України в контексті європейської інтеграції:

1. Запуск єдиної мобільної платформи з євроінтеграційними новинами

- Розробити мобільний застосунок, який інформуватиме громадян про прогрес у реформах, співпрацю з ЄС та важливі досягнення на шляху європейської інтеграції. Застосунок має надавати аналітичні матеріали, успішні історії реформ та інтерактивні розділи для обговорення та зворотного зв'язку.

2. Створення кризових комунікаційних каналів

- Впровадити систему SMS-розсилок для оперативного інформування населення у випадках надзвичайних ситуацій або загроз безпеці. Це дозволить швидко поширювати інформацію про евакуацію, обмеження руху або безпекові рекомендації. Також важливо інтегрувати ці канали з європейськими системами попередження, що зміцнить довіру до процесів євроінтеграції.

3. Запровадження публічних щотижневих брифінгів з питань євроінтеграції

- Організовувати регулярні брифінги з представниками уряду та експертами, які висвітлюватимуть успіхи та виклики реформ у контексті європейської інтеграції. Брифінги мають включати секції для відповідей на запитання громадян, що забезпечить відкритість і прозорість урядових дій.

4. Впровадження освітніх кампаній з європейської інтеграції

- Запустити освітні програми у школах та університетах, присвячені перевагам євроінтеграції. Це можуть бути лекції, семінари та інтерактивні воркшопи, які допоможуть молоді краще зрозуміти, як європейські реформи впливають на їхнє майбутнє. Такі програми також сприятимуть формуванню європейської ідентичності.

5. Інтерактивні кампанії в соціальних мережах

- Проводити активні інформаційні кампанії в соціальних медіа з

використанням відеороликів, інфографік та історій успіху, пов'язаних із європейською інтеграцією. Залучати лідерів думок, які мають вплив на аудиторію, для просування європейських цінностей та пояснення реформ. Це допоможе не лише донести важливу інформацію, але й залучити більше громадян до обговорення та підтримки процесу інтеграції.

Посилення інформаційної безпеки та протидії дезінформації є надзвичайно важливими завданнями для забезпечення стабільного розвитку України в умовах воєнного конфлікту та на шляху до європейської інтеграції. Впровадження нових технологічних рішень для моніторингу інформаційних загроз дозволить оперативно виявляти спроби інформаційного впливу, кібератаки та поширення фейків, які можуть мати негативний вплив на суспільство. Це передбачає використання штучного інтелекту та систем аналізу великих даних для моніторингу інформаційного простору та аналізу інформаційних потоків у реальному часі. Важливо також активізувати співпрацю з міжнародними партнерами, такими як Європейське агентство з кібербезпеки (ENISA) та структури НАТО, для обміну досвідом, технологіями та кращими практиками в області кіберзахисту.

Проведення кампаній з медіаграмотності є важливим кроком для підвищення обізнаності громадян щодо методів протидії дезінформації. Ці кампанії повинні навчати людей критично сприймати інформацію, перевіряти її достовірність та ідентифікувати спроби маніпуляцій. Уроки медіаграмотності можуть бути інтегровані в шкільну програму, а також представлені у вигляді онлайн-курсів для дорослих. Крім того, важливо проводити інформаційні тренінги для державних службовців, журналістів та активістів, які працюють у сфері громадської комунікації, щоб вони могли ефективно протидіяти дезінформаційним атакам та захищати інформаційний простір України. Це не лише знижує вразливість суспільства до зовнішніх впливів, але й сприяє формуванню надійного інформаційного середовища, що є важливим для європейської інтеграції України.

У підсумку, варто розуміти той факт, що розвиток стратегічних комунікацій України в умовах воєнного конфлікту та на шляху до європейської інтеграції вимагає комплексного підходу, який враховує як внутрішні, так і зовнішні виклики. Подальше зміцнення міжнародних комунікацій має на меті консолідувати підтримку європейських партнерів та посилити вплив України на глобальному рівні, використовуючи сучасні технології та співпрацю з міжнародними лідерами думок.

Водночас, розвиток внутрішніх стратегічних комунікацій спрямований на забезпечення довіри та єдності серед громадян, зокрема шляхом прозорого інформування про євроінтеграційні реформи та впровадження нових інструментів кризової комунікації. Особливу увагу слід приділяти підвищенню рівня інформаційної безпеки та медіаграмотності серед населення, щоб протистояти загрозам дезінформації та кібербезпеки. Лише за умови ефективної реалізації цих стратегій Україна зможе забезпечити стійкість свого інформаційного простору, зберегти міжнародну підтримку та зробити впевнений крок до повноправного членства в Європейському Союзі.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження стратегічних комунікацій України в контексті євроінтеграції, було зроблено комплексний аналіз сучасних комунікаційних стратегій і їхнього впливу на інтеграційні процеси України в умовах актуальних міжнародних викликів, включаючи гібридні загрози та повномасштабну війну з Росією. Дослідження підтвердило важливість стратегічних комунікацій у підтримці національної безпеки, формуванні позитивного іміджу України на міжнародній арені та забезпеченні суспільної підтримки євроінтеграційного курсу. Завдяки інтеграції системних, соціологічних, аналітичних і порівняльних методів дослідження вдалося розглянути стратегічні комунікації в Україні як цілісне явище, яке функціонує на перетині інформаційної політики, безпеки та міжнародних відносин. Одержані результати дали змогу визначити роль і значення стратегічних комунікацій для підвищення стійкості держави в умовах потужних інформаційних загроз, а також для досягнення довгострокових цілей європейської інтеграції України.

В першу чергу, було проведено аналіз сутності феномену стратегічних комунікацій, та їх важливості у функціонуванні держави та її конкурентоздатності на міжнародній арені. Дослідження визначило стратегічні комунікації як інтегрований процес, спрямований на досягнення стратегічних цілей держави, який враховує сучасні виклики міжнародних відносин, зокрема в умовах інформаційних загроз. Було проаналізовано ключові інструменти, що використовуються Україною, такі як інформаційні кампанії, міжнародна співпраця та медійні ініціативи, спрямовані на протидію дезінформації та формування позитивного іміджу України.

В сучасних умовах, Україна вимушена адаптувати свою внутрішню та зовнішню політику, а відповідно і стратегічні комунікації, які виглядають та нагадують більше форму захисту від зовнішніх загроз. Повномасштабна війна з Росією підкреслила важливість стратегічних комунікацій у підтримці

національної єдності та міжнародної підтримки, зокрема через адаптацію повідомлень до нових викликів і мобілізацію внутрішньої та зовнішньої підтримки.

На сьогодні ключовими ініціативами, що формують порядок денний стратегічних комунікацій України у сфері євроінтеграції, є кілька важливих стратегій та платформ. Комунікаційна стратегія з європейської інтеграції на 2018–2021 роки була першою спробою систематизувати комунікації щодо євроінтеграції, заклавши основи для підвищення громадської обізнаності про європейський курс України. У 2022 році цю ініціативу продовжила Стратегія комунікації з питань європейської інтеграції на період до 2026 року, яка фокусується на адаптації української інформаційної політики до сучасних викликів і активному залученні громадян до підтримки реформ.

Інші важливі проєкти включають кампанію «Разом діємо. Разом – ми Європа», спрямовану на популяризацію спільних європейських цінностей та мобілізацію суспільної підтримки. Крім того, інформаційна платформа «Євроінтеграційний портал» відіграє значну роль як офіційне джерело актуальної інформації про перебіг євроінтеграційних процесів, реформ та можливості, пов'язані з ЄС. Ці ініціативи разом формують системний підхід, спрямований на підтримку євроінтеграційного курсу та забезпечення широкої інформованості громадян.

Проведений контент-аналіз висвітлення ключових подій євроінтеграції України у провідних українських медіа за період 2022–2024 років показав, що увага ЗМІ зосереджена на значущих аспектах інтеграційного процесу, особливо подання заявки на членство, отримання статусу кандидата та початок переговорів. Основний акцент у новинах робиться на темах «Членство України в ЄС» та «Європейська інтеграція», що свідчить про високу значущість цих подій для українського суспільства. При цьому підтримка з боку ЄС та реакції європейських лідерів здебільшого позитивні, що відображає успіх комунікаційної політики України на міжнародній арені.

Однак було виявлено, що позитивне висвітлення євроінтеграційних

досягнень уряду супроводжується увагою до складнощів реформ. Це підкреслює важливість подальшого вдосконалення комунікаційної стратегії, аби забезпечити розуміння переваг європейської інтеграції та підтримку громадян під час процесу реформування.

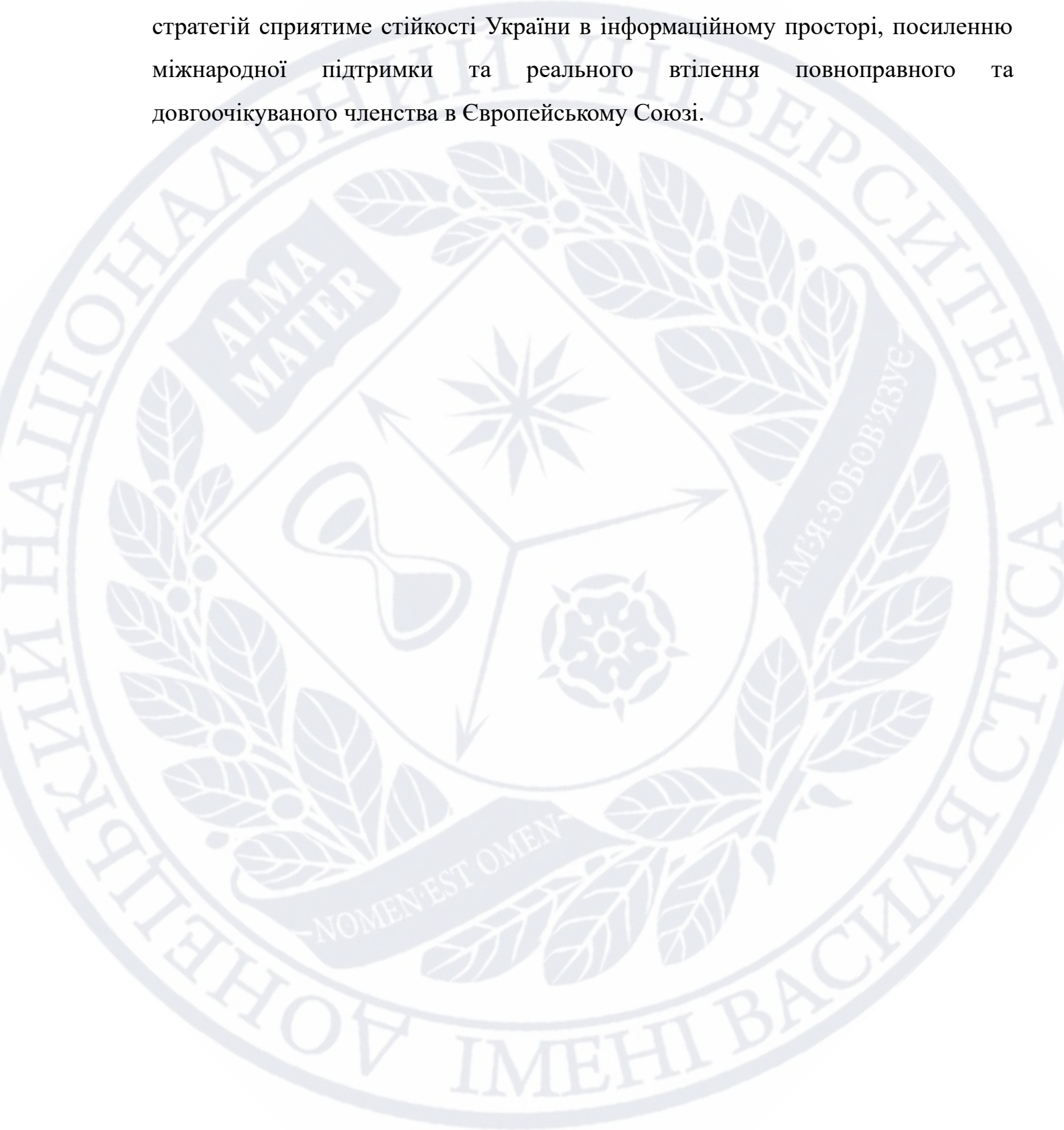
Було досліджено, що скептичне ставлення деяких держав-членів ЄС до вступу України є комплексним явищем, обумовленим внутрішніми та зовнішніми факторами, включаючи економічні побоювання, міграційні виклики та питання захисту прав національних меншин. Водночас, підтримка України іншими членами ЄС, такими як Польща та країни Балтії, показує наявність сильних союзників у цьому процесі.

Для подолання скептицизму уряд України може вдосконалювати комунікаційні стратегії, спрямовані на інформування країн-скептиків (Угорщина, Австрія в першу чергу) про переваги євроінтеграції України, демонстрацію результатів реформ та підтримку культурного обміну. Впровадження таких кроків дозволить зміцнити позиції України, сприяючи досягненню консенсусу всередині ЄС щодо її майбутнього членства та посилюючи інтеграційний процес.

Розвиток стратегічних комунікацій України в умовах воєнного конфлікту і в процесі євроінтеграції потребує комплексного підходу, що враховує як міжнародні, так і внутрішні виклики. Подальше посилення міжнародних комунікацій спрямоване на зміцнення підтримки європейських партнерів та активну участь України в глобальному інформаційному просторі, зокрема завдяки співпраці з міжнародними лідерами думок і впровадженню сучасних цифрових комунікаційних технологій. Це дозволить Україні досягти кращого розуміння та підтримки світовою спільнотою щодо її євроінтеграційних прагнень.

На внутрішньому рівні важливим залишається забезпечення єдності та довіри серед населення через прозоре інформування про євроінтеграційні реформи та створення надійних каналів кризової комунікації. Особливий акцент варто робити на підвищенні рівня інформаційної безпеки, медіаграмотності

громадян та впровадженні інноваційних комунікаційних інструментів, що дозволять оперативно реагувати на інформаційні загрози. Реалізація таких стратегій сприятиме стійкості України в інформаційному просторі, посиленню міжнародної підтримки та реального втілення повноправного та довгоочікуваного членства в Європейському Союзі.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Безвізовий режим. Угода між Україною та ЄС. URL: <https://kyiv.mfa.ee/bezvzovij-rezhim-ugoda-mzh-ukrajinoju-tajevropejskim-spvtovaristvom/>
2. Благодарний А., Кононець, О. Стратегчні комунікації у секторі безпеки і оборони України. Молодий вчений. 2023. № 1 (113). С. 5–9.
3. Близняк О., Риков А. Процес євроінтеграції України в умовах повномасштабної російсько-української війни: проблеми та перспективи. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. №2 (16). 2023. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/319>.
4. В ЄС затвердили дату початку переговорів про вступ України до блоку. РБК-Україна. 21.06.2024. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/posli-es-zatverdili-datu-pochatku-peregovoriv-1718962903.html>.
5. Віннічук О., Маркітантов В., Чабанов В. Російська агресія як чинник європейської інтеграції України. Науковий журнал «Politicus». Випуск 4-2. 2022. С. 23-28. URL: http://politicus.od.ua/spec_2022/3.pdf.
6. Вступ до Євросоюзу: Рада ЄС погодила початок переговорів з Україною і Молдовою. Укрінформ. 21.06.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3877318-vstup-do-evrosouzu-rada-es-pogodila-pocatok-peregovoriv-zukrainou-i-moldovou.htm>
7. Гордейчик Є. Україна отримала статус кандидата у члени ЄС. Що це означає та чи станемо ми повноцінним членом союзу? Chas.News. 24.06.2022. URL: <https://chas.news/future/ukraina-otrimala-status-kandidata-u-chleni-esscho-tse-oznachae-ta-chi-stanemo-mi-povnotsinnim-chlenom-soyuzu>.
8. Джозеф Най: Якщо у сусідів України різне бачення політики, досить важко підібрати шлях, який зацікавить всіх. Главком. 14.03.2024. URL: <https://glavcom.ua/publications/113741-dzhozef-naj-jakshcho-u-susidiv-ukrajini-irizne-bachennja-politiki-dosit-vazhko-pidibrati-shljah-jakij-zatsikavit-vsih.html>

9. Договір про Європейський Союз від 07.02.1992. База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029#Text.
10. Дубов Д. В., Баровська А. В. Організаційно-правові проблеми впровадження системи стратегічних комунікацій в Україні. Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. 2017. № 1 (21). С. 10–17.
11. Євроінтеграційний портал. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/>.
12. Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи. Razumkov centre. 2022. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>.
13. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції : навчальний посібник / І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Резніков. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 504 с.
14. Єврокомісія дала "зелене світло" переговорам про членство України в ЄС. РБК-Україна. 08.11.2023. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/evrokomisiya-dala-zelene-svitlo-peregovoram-1699372655.html>.
15. Єврокомісія рекомендувала почати переговори з Україною про вступ до ЄС. Але є умови. BBC news. 08.11.2023. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c7254p77ezpo>.
16. Єврокомісія рекомендувала почати переговори з Україною про вступ до ЄС. Радіо свобода. 08.11.2024. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-yevrokomisiya-perehovory-ukrayina/32676154.html>.
17. Європейська інтеграція: головне. Євроінтеграційний портал. URL: <https://euua.kmu.gov.ua/integration/euintegration/>
18. Європейська рада ухвалила рішення про початок переговорів щодо вступу України до ЄС, а Єврокомісія та EUIPO дали старт Регіональній програмі ЄС з підтримки ІР сфери України. УКРНОІВІ. 15.12.2023. URL: <https://nipo.gov.ua/start-rehionalnoi-prohramy-eu-pidtrymky-ip-sfery-ukrainy/>.
19. Європейський проект та Україна: монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. К. : НІСД, 2012. 192 с.

20. ЄС оприлюднив офіційний документ про початок переговорів з Україною і Молдовою щодо членства. Укрінформ. 15.12.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3800369-es-opriludniv-oficijnij-dokument-pro-pocatok-peregovoriv-z-ukrainou-i-moldovou-sodo-clenstva.html>.
21. ЄС підтримав початок переговорів про вступ з Україною, Німеччина передала ЗРК Patriot з ракетами. 660 день війни. Онлайн. Суспільне новини. 15.12.2023. URL: <https://suspilne.media/639814-es-pidtrimav-pocatok-peregovoriv-pro-vstup-z-ukrainou-nimeccina-peredala-zrk-patriot-z-raketami-660-den-vijni-onlajn/>.
22. ЄС розпочинає всеукраїнську комунікаційну кампанію «Разом діємо. Разом ми - Європа». Укрінформ. 09.05.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3861788-es-rozpocinae-vseukrainsku-komunikacijnukampaniu-razom-diemo-razom-mi-evropa.html>
23. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 бер. 2004 р. № 1629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.
24. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 лип. 2010 р. № 2411. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>.
25. Зеленський підписав заявку на вступ України до ЄС. Слово і діло. 28.02.2022. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/02/28/novyna/polityka/zelenskyj-pidpysav-zayavku-vstup-ukrayiny-yes>.
26. Зеленський підписав заявку на членство в ЄС. РБК-Україна. 28.02.2022. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/zelenskiy-podpisal-zayavku-chlenstvo-es-1646063636.html>.
27. Зеленський підписав заявку на членство України в Європейському Союзі. ТСН. 28.02.2022. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/zelenskiy-pidpisav-zayavku-na-chlenstvo-ukrayini-v-yevropeyskomu-soyuzi-1992145.html>.

28. Зеленський підписав заявку на членство України в ЄС – Рада. Радіо Свобода. 28.02.2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-zelenskyi-pidpysav-zayavku-chlenstvo-v-eu/31728472.html>.
29. Зеленський підписав заявку на членство України в ЄС. Інтерфакс-Україна. 28.02.2022. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/803997.html>.
30. Історичне рішення ЄС: Україна отримала статус кандидата, що це означає для країни. ТСН. 23.06.2022. URL: <https://tsn.ua/exclusive/istorichne-rishennya-yes-ukrayina-otrimala-status-kandidata-doroga-do-chlenstva-vidkrita2094514.html>.
31. Історичне рішення. Єврорада підтримала початок переговорів про вступ з Україною. РБК-Україна. 14.12.2023. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/istorichne-rishennya-evrorada-pidtrimala-1702575394.html>.
32. Історичний документ. Зеленський підписав заявку на членство в ЄС. BBC Україна. 28.02.2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-60542129>.
33. Історичний момент: Україна отримала статус кандидата в ЄС. BBC News. 23.06.2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-61889833>.
34. Кваша О. С. Україна та ЄС: проблеми та перспективи інтеграції в сучасних умовах. О. С. Кваша, А. В. Синякова. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 23(1). С. 112-117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_23%281%29__25.
35. Концепція стратегічних комунікацій Міністерства оборони України та Збройних Сил України. Наказ Міністерства оборони України. 22.11.2017. №612. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0612322-17#Text>.
36. Коптєв О.С. Публічна дипломатія як технологія зовнішньої політики України. Міжнародні та політичні дослідження, (36), 2023. 51–60. URL: <http://heraldiss.onu.edu.ua/article/view/288707>.

37. Костенко А.М. Інформаційно-комунікативні стратегії євроінтеграції в Україні. Грани. 2018. Т. 21, № 11. С. 70-77. URL: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1284>.
38. Кравченко О. Україна для ЄС – це посилення всієї європейської спільноти, – Зеленський. LB.ua. 07.11.2023. URL: https://lb.ua/society/2023/11/07/583274_ukraina_ies-tse_posilennya_vsiiei.html.
39. Кузьменко Ю., Пашко В., Ковальчук О. Україна та ЄС офіційно розпочали переговори про вступ. Суспільне новини. 25.06.2024. URL: <https://suspilne.media/776389-ukraina-ta-es-oficijno-rozpocali-peregovori-pro-vstup/>.
40. Кузьмич О. У Європі представили висновки про початок переговорів з Україною щодо членства в ЄС: документ. У Європі представили висновки про початок переговорів з Україною щодо членства в ЄС: документ. 15.12.2023. URL: <https://tsn.ua/politika/u-yevropi-predstavili-visnovki-pro-pochatok-peregovoriv-z-ukrayinoyu-schodo-chlenstvav-yes-dokument-2472103.html>.
41. Липовська Н.А., Сахарова К.О. Стратегічні комунікації в умовах війни: публічноуправлінський аспект. Наукові перспективи №6 (48). 2024. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/12754/12816>.
42. Ліпкан В. А. Безпека стратегічної інфраструктури та стратегічні комунікації в контексті реалізації геостратегії сучасної України. Вісник Львівського університету. Серія: філософсько-політологічні студії. 2021. № 38. с. 205–216.
43. Мазуренко А. Зеленський підписав заявку на членство України в ЄС. Українська правда. 28.02.2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/28/7326880/>.
44. Макаренко Л. П. Стратегічні комунікації як засіб запобігання і протидії інформаційним війнам. Регіональні студії. 2022. № 30. С. 75–81. URL: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/30/13.pdf>.

45. Мисо Ю. Встигаємо до угорців. Що означає старт переговорів про вступ України до ЄС та коли чекати членства. Еспресо. 24.06.2024. URL: <https://espresso.tv/poyasnuemo-vstigaemo-do-ugortsiv-shcho-oznachae-startperegovoriv-pro-vstup-ukraini-do-es-ta-koli-chekati-chlenstva>.
46. Михайлов Д. Єврокомісія оприлюднила ключові висновки щодо України та рекомендувала розпочати переговори про вступ до ЄС. Суспільне новини. 08.11.2023. URL: <https://suspilne.media/612913-evrokomisia-opriludnila-klucovi-visnovki-sodo-ukraini-ta-rekomenduvala-rozpocati-peregovori-pro-vstup-do-es/>.
47. Михайлов Д. Рада ЄС підтвердила початок переговорів про вступ до Євросоюзу з Україною і Молдовою. Суспільне новини. 21.06.2024. URL: <https://suspilne.media/773563-rada-es-pidтверdila-pocatok-peregovoriv-provstup-do-evrosouzu-z-ukrainou-i-moldovou/>.
48. Назаренко С. Україна відкрила геополітичне вікно можливостей, — Катаріна Матернова про вступ до ЄС. RFI. 07.10.2024. URL: <http://surl.li/rhbgkt>.
49. Наumenко Д., Дяченко С. Як Україна буде домовлятися про вступ до ЄС та чому уряду не обійтися без "елітного дивізіону". Європейська правда. 26.03.2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2024/03/26/7182353/>.
50. Нечипорук, К. О. Угода про асоціацію України та ЄС: процес укладення угоди та його наслідки для України / К. О. Нечипорук, Р. І. Щерба // Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. Ужгород : Гельветика, 2018. Вип. 22, №Ч.3. С. 5–9. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/22_3_2018ua/3.pdf.
51. Освіта, наука та виробництво: розвиток та перспективи. Матеріали VII Всеукраїнської науково-методичної конференції, м. Шостка, 2 червня 2022 року. Суми: Сумський державний університет, 2022. 206 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/88321/1/Medvedkova_yevropeiska_intehratsiia.pdf.

- 52.«Отримання статусу кандидата – це заручини». Президент України, голова ВР та прем'єр виступили зі зверненням. Слово і діло. 24.06.2022. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/06/24/novyna/polityka/otrymannyastatusu-kandydata-ce-zaruchyny.-prezydent-ukrayiny-holova-vr-ta-premyer-vystupyly-zvernenniam>.
53. Павлюх М.В., Кушней С.Р. Публічна дипломатія як тренд у сучасних політичних відносинах: процеси трансформації. Політичне життя. №4. 2022. URL: <https://jvestnikpolitology.donnu.edu.ua/index.php/pl/article/view/13526>.
54. Переговори про вступ України в ЄС почалися: чому це так важливо до 1 липня. BBC News. 25.06.2024. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c511p8zlnxpo>.
55. Переговори про вступ України до ЄС: повний гід у 12 питаннях. Євроінтеграційний портал. URL: <https://euua.kmu.gov.ua/news/peregovory-pro-vstup-ukrayiny-do-yes-povnyj-gid-u-12-pytannyah-i-10-mifah-2/>
56. Переїзд до ЄС: більшість українців не мають планів виїжджати в найближчі роки. Finance.ua. 03.11.2024. URL: <https://news.finance.ua/ua/pereizd-do-yes-bil-shist-ukrainsiv-ne-mayut-planiv-vyizhdzhaty-v-nayblyzhchi-roky>
57. Перший крок. Як Україна виборола статус кандидата в ЄС і що буде далі. РБК-Україна. 22.06.2022. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/pervyy-shag-ukraina-dobilas-statusa-kandidata-1655849784.html>.
58. Порошук Н. Угорщина змінила свою позицію щодо вступу України до НАТО? Заява МЗС. Главком. 02.11.2024. URL: <https://glavcom.ua/world/world-politics/uhorshchina-zminila-svoju-pozitsiju-shchodo-vstupu-ukrajini-do-nato-zajava-mzs-1029215.html>
59. Почепцов Г. Г. Стратегічні комунікації: стратегічні комунікації в політиці, бізнесі та державному управлінні: навч. посіб. для студ. і аспір. Київ : Альтерпрес, 2008. 216 с.
60. Президент підписав заявку на членство України в ЄС. Укрінформ. 28.02. 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3416117-prezident-pidpisav-zaavku-na-clenstvo-ukraini-v-es.html>

61. Президент: 8 листопада Україна очікує на історичний висновок ЄС. Укрінформ. 07.11.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3784022-prezident-8-listopada-ukraina-ocikue-na-istoricnij-visnovok-es.html>.
62. Прищепя Я., Войтюк Т., Яворович Т. ЄС остаточно надав Україні статус кандидата. Суспільне новини. 23.06.2022. URL: <https://suspilne.media/253241-es-ostatocno-nadav-ukraini-status-kandidata/>.
63. Про схвалення Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року. Кабінет Міністрів України. Розпорядження від 09.12.2022. №1155-р. Київ. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/proskhvalennia-stratehii-komunikatsii-z-pytan-ievropeiskoi-intehratsii-ukrainy-na-period-do-2026-t91222>.
64. Реалістичний шлях вступу України до ЄС. Український центр європейської політики. 2023. URL: https://ucep.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/ukraine_accession_to_eu_realistic_path_full_paper_ukr.pdf
65. Революція Гідності стала стартом входження України до європейської спільноти — Карандєєв. Укрінформ. 14.11.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3786728-revolucia-gidnosti-stala-startom-nasogovhodzenna-do-evropejskoi-spilnoti-karandeev.html>
66. Регіональна політика: наскільки Україна готова до вступу в ЄС. Cedos. 08.10.2024. URL: <https://cedos.org.ua/researches/regionalna-polityka-naskilky-ukrayina-gotova-do-vstupu-v-yes/>.
67. Розпорядження від 09 грудня 2022 р. № 1155-р Київ Про схвалення Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року. Кабінет Міністрів України. 09.12.2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-komunikatsii-z-pytan-ievropeiskoi-intehratsii-ukrainy-na-period-do-2026-t91222>
68. Сивак Т. В. Стратегічні комунікації у системі публічного управління України: монографія. Київ : НАДУ, 2019. 338 с.

- 69.Сидоренко С. Дипломатія "на четвірку": як експерти оцінили міжнародні успіхи України за 2023 рік. Європейська правда. 12.04.2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/04/12/7183650/>.
- 70.Сидоренко С. Жовте світло для України: що вирішила Єврокомісія та чи почнуться переговори про вступ до ЄС. Європейська правда. 08.11.2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/11/8/7173147/>.
71. Система моніторингу виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu/sistema-monitoringuvikonannya-ugodi-pro-asociaciyu>.
- 72.Слободянюк Т. Рада ЄС погодила початок переговорів про вступ з Україною та Молдовою. ТСН. 21.06.2024. URL: <https://www.unian.ua/politics/vstup-ukrajini-v-yes-rada-yes-pogodila-pochatok-peregovoriv-z-ukrajinoyu-imoldovoyu-12673173.html>.
73. Соловйов С. Г. Стратегічні комунікації в публічному управлінні : монографія. Харків: Точка, 2019. 373 с.
- 74.Стратегія комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018-2021 роки. Центральне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Київ). 25.10.2017. №779-р. URL: https://centraljust.gov.ua/ndd/european_integration/eu-ukraine_assosiation/strategy_of_communication.
- 75.Стратегія комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018-2021 роки. URL: https://centraljust.gov.ua/ndd/european_integration/eu-ukraine_assosiation/strategy_of_communication.
- 76.Трещов М. Україна на шляху до євроінтеграції: глобалізаційний контекст. Науковий вісник: Державне управління, (3(9)), 215–235. URL: [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-3\(9\)-215-235](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-3(9)-215-235).
- 77.84% українців підтримують вступ до Європейського союзу – опитування. Радіо свобода. 28.02.2024. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-opytuvannya-vstup-yevrosoyuz/32840872.html>.

78. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Верховна Рада України. Законодавство України. 21.03.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
79. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. Верховна Рада України. Законодавство України. 14.06.1994. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text.
80. Указ Президента України «Про Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року “Про Доктрину інформаційної безпеки України”» № 47 / 2017 від 25.02.2017. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>.
81. Україна завтра очікує звіт щодо виконання рекомендацій Єврокомісії – Зеленський. Слово і діло. 07.11.2023. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/11/07/novyna/polityka/ukrayina-zavtra-ochikuye-zvit-shhodo-vykonannyarekomendaczij-yevrokomisiyi-zelenskyj>.
82. Україна на порозі ЄС: що гальмує, а що пришвидшує наш вступ. Кореспондент. 17.11.2023. URL: <https://ua.korrespondent.net/articles/4640934-ukraina-na-porozi-yes-scho-halmuie-a-scho-pryshvydshuie-nash-vstup>
83. Україна на шляху до ЄС: виклики та перспективи : матеріали круглого столу до Дня Європи в Україні (Київ, 9 трав. 2024 р.) : / за заг. ред. Л. Г. Комахи, М. С. Орлів, Ю. Г. Рубана. Київ: ННІ ПУДС КНУ, 2024. 112 с.
84. Україна отримала статус кандидата в ЄС не через війну – фон дер Ляєн. Укрінформ. 17.06.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3509118-ukraina-otrimala-status-kandidata-v-es-ne-cerez-vijnu-fon-derlaen.html>.
85. Україна отримала статус кандидата в члени ЄС. Радіо свобода. 24.06.2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ukraine-eu/31911675.html>.

86. Україна отримала статус кандидата на вступ в ЄС. Українська правда. 24.06.2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/06/23/7354307/>.
87. Хмельницька В. Коли можуть початися переговори про вступ до ЄС – звіт Єврокомісії. ТСН. 30.10.2024. URL: <https://tsn.ua/svit/koli-mozhut-pochatisya-peregovori-pro-vstup-do-yes-zvit-yevrokomosiyi-2690517.html>
88. Хронологія російсько-української війни: «гібридна» фаза (лютий 2014 — лютий 2022). АрміяInform. 22.02.2023. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/02/22/hronologiya-rosijsko-ukrayinskoyi-vijny-gibrydna-faza/>
89. Черник П.П., Шумка А.В., Інформаційно-психологічні операції у війнах та збройних конфліктах другої половини XX – початку XXI ст. Видавництво Львівської політехніки. 2008. URL: https://vlp.com.ua/files/22_9.pdf
90. Чорнобай О. Сучасний стан і перспективи української євроінтеграції. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: “Юридичні науки” № 1 (29), 2021. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/may/23526/10.pdf>
91. Шклярук, М. Г. Сутність і зміст стратегічних комунікацій у системі державного управління. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Державне управління. 2018. № 1 (88). С. 25–31.
92. Шлях до ЄС: Євроінтеграція України крок за кроком. Департамент комунікацій Секретаріату Кабінету Міністрів України. Урядовий портал. 15.12.2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/shliakh-do-ies-ievrointehratsiia-ukrainy-krok-za-krokom>.
93. Шлях до членства відкрито. Брюссель рекомендував почати переговори щодо вступу України, рішення за лідерами 27 країн ЄС — головне. New Voice. 08.11.2023. URL: <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/vstup-ukrajini-v-yes-rishennya-yevrokomisiji-8-listopada-pro-peregovori-z-kiyevom-novini-ukrajini-50366574.html>.

94. Яворович Т. "Історичний момент". Зеленський підписав заявку на членство України в ЄС. Суспільне новини. 28.02.2022. URL: <https://suspilne.media/212311-istoricnij-moment-zelenskij-pidpisav-zaavku-na-clenstvo-ukraini-v-es/>
95. Яке значення має рішення Євросоюзу розпочати переговори про вступ України в ЄС: пояснюємо. Радіо свобода. 15.12.2023. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/perehovory-vstup-ukrayiny-yes-rolyasnennya/32731166.html>.
96. Який ЄС ми можемо побудувати разом? Нова Європа. 09.01.2024. URL: <https://neweurope.org.ua/analytics/yakyjyes-my-mozhemo-pobuduvaty-razom/>
97. Якименко Ю., Пашков М. Україна на шляху до ЄС: оцінки, думки і сподівання громадян. Разумков центр. 30.10.2018. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/ukraina-na-shliakhu-do-yes-otsinky-dumky-i-spodivannia-hromadian>.
98. Antipova O. Strategic communications as a component of state information security. Law Journal of the National Academy of Internal Affairs, 13(1), 2023. 44-52. URL: <https://lawjournal.com.ua/en/journals/tom-13-1-2023/strategichni-komunikatsiyi-yak-skladova-informatsiynoyi-bezpeki-derzhavi>
99. Arcos R., Smith H. Digital Communication and Hybrid Threats. Presentation of Vol. 19 №.1. 2021. URL: https://www.researchgate.net/publication/348166876_Digital_Communication_and_Hybrid_Threats.
100. EU to counter Russian propaganda by promoting 'European values'. The Guardian. 25.06.2015. URL: <https://www.theguardian.com/world/2015/jun/25/eu-russia-propaganda-ukraine>.
101. Frandsen F., Johansen W. Strategic Communication. The International Encyclopedia of Organizational Communication. 2017. URL: https://www.researchgate.net/publication/314756156_Strategic_Communication.

102. Gordeladze M., Molodini G. What is “Strategic Communications”? Vectors of Social Sciences. International Scientific Peer-reviewed Journal. Tbilisi. 2021. URL: <https://vectors.ge/wp-content/uploads/2023/03/mariam-gordeladze.pdf>.
103. Hagelstam A. Cooperating to counter hybrid threats. Policy and Analysis section of the North Atlantic Council official website. 2018. URL: <https://www.nato.int/docu/review/2018/also-in-2018/cooperating-to-counter-hybrid-threats/EN/index.htm>
104. Hallahan K., Holtzhausen D.R., Ruler B., Vercic D. Defining Strategic Communication. International Journal of Strategic Communication 1(1): 3-35. 2007. URL: https://www.researchgate.net/publication/241730557_Defining_Strategic_Communication
105. Homeland Security Digital Library, “Update to Congress on National Framework for Strategic Communication”, 2012. URL: <https://www.hsdl.org/?view&did=704809>
106. Joint Doctrine Note 1/12, “Strategic communication: the defense contribution“, 2012. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/33710/20120126_jdn112_Strategic_CommsU.pdf
107. K. Hallahan, Defining Strategic Communication. International Journal of Strategic Communication. 2007. URL: https://www.researchgate.net/publication/241730557_Defining_Strategic_Communication.
108. Litra L. Dreaming of EU: The challenges ahead for Ukraine’s and Moldova’s accession. The European Council on Foreign Relations. 27.06.2024. URL: <https://ecfr.eu/article/dreaming-of-eu-the-challenges-ahead-for-ukraines-and-moldovas-accession/>.
109. Matos E. G. Public Diplomacy and Strategic Communication. Diplomat magazine. 01.01.2024. URL: <https://diplomatmagazine.eu/2024/01/01/public-diplomacy-and-strategic-communication/>

110. Michelsen N., Frost M. Strategic communications in international relations: practical traps and ethical puzzles. NATO Strategic Communications Centre of Excellence. Academic Journal Volume 2. 01.03.2017. URL: <https://stratcomcoe.org/publications/strategic-communications-in-international-relations-practical-traps-and-ethical-puzzles/193>.
111. Paterson, T., & Hanley, L. Political warfare in the digital age: Cyber subversion, information operations and “deep fakes”. Australian Journal of International Affairs, 76(4), 2020. Pp. 439-454. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10357718.2020.1734772>
112. Paul C. Strategic Communication: Origins, Concepts, and Current Debates (Contemporary Military, Strategic, and Security Issues). Praeger Security International. 2011. URL: https://www.researchgate.net/publication/265784991_Strategic_Communication_Origins_Concepts_and_Current_Debates
113. Reformatting the European Integration Process: Opportunities and Risks for the Ukraine-EU Association. V. Sidenko (project manager) et al. Kyiv: Zapovit Publishing House, 2019. 228 p. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_reformatting_the_european_integration_process.pdf.
114. Robert d. Stroke. Strategic Communications and the Spectrum of Conflict. U.S. Army Military History Institute, 1966. URL: <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a488153.pdf>.
115. Sheremet, O., Voluiko, O., Posmitna, V., Poda, T., & Bidzilya, Y. Political and legal aspects of the information warfare. Amazonia Investiga, 10(45), 2021. Pp. 31-41. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1741>.
116. Source organization: European Union Institute for Security Studies (EUISS), commissioned by the European Parliament's Foreign Affairs Committee. Strategic Communications With a View to Counteracting Propaganda. 2016. URL:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN%20/2016/578008/EXPO_IDA\(2016\)578008_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN%20/2016/578008/EXPO_IDA(2016)578008_EN.pdf)

117. Tetham S. A., Strategic Communication: A Primer, Defense Academy of the United Kingdom, 2008. URL: https://www.files.ethz.ch/isn/94411/2008_Dec.pdf.
118. U.S. National Strategy for Public Diplomacy and Strategic Communication. Strategic Communication and Public Diplomacy Policy Coordinating Committee (PCC). 2006. URL: <https://2001-2009.state.gov/documents/organization/87427.pdf>
119. Zerfass A., Verčič D., Nothhaft H., Werder K.P. Future Directions of Strategic Communication. 2020. URL: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780429295638-11/strategic-communication-ansgar-zerfass-dejan-ver%C4%8Di%C4%8D-howard-nothhaft-kelly-page-werder>.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Рисунок А.1. Україна на шляху до членства в ЄС.

Рисунок А.2. Україна на шляху до членства в ЄС (част. 2).

Рисунок А.3. Україна на шляху до членства в ЄС (част. 3).

Рисунок А.4. Україна на шляху до членства в ЄС (част. 4).

Рисунок А.5. Україна на шляху до членства в ЄС (част. 5).

Джерело: Шлях до ЄС: Євроінтеграція України крок за кроком. Департамент комунікацій Секретаріату Кабінету Міністрів України. Урядовий портал. 15.12.2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/shliakh-do-ies-ievrointehratsiia-ukrainy-krok-za-krokom>.

ДОДАТОК Б

Рисунок Б.1. Хронологія захоплення Криму росією.

Рисунок Б.2. Перший період війни росії проти України: подолання «гібридної» агресії рф на сході України.

Рисунок Б.3. Перший період війни росії проти України: подолання «гібридної» агресії рф на сході України (другий етап).

Рисунок Б.4. Перший період війни росії проти України: подолання «гібридної» агресії рф на сході України (третій етап).

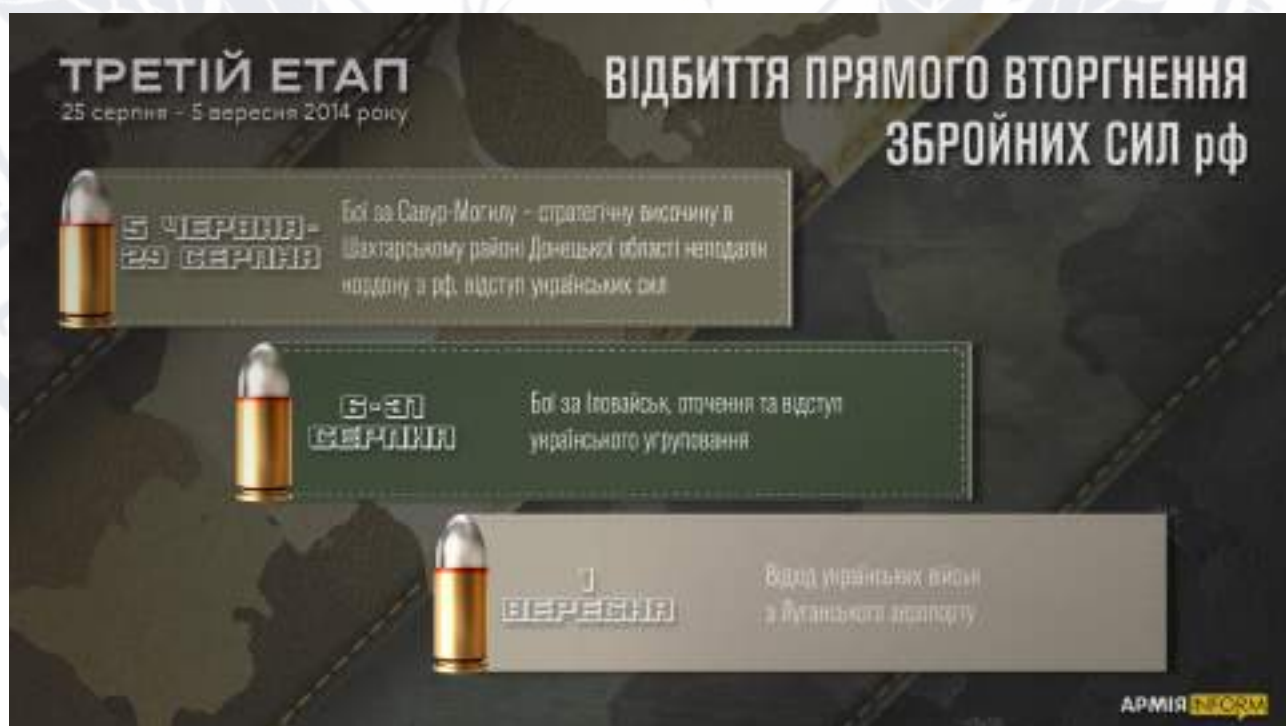

Рисунок Б.5. Другий період війни росії проти України: стабілізація локального конфлікту.

Рисунок Б.6. Другий період війни росії проти України: стабілізація локального конфлікту («Мінські угоди»)

Джерело: Хронологія російсько-української війни: «гібридна» фаза (лютий 2014 — лютий 2022). АрміяInform. 22.02.2023. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/02/22/hronologiya-rosijsko-ukrayinskoyi-vijny-gibrydna-faza/>.

